

אחד-מיוחד

מתולדות חייו של
הרה"ת ר' ישראל יצחק ז"ל שו"ב ולמנוב

תשורה
משמחת הנישואין של

הרה"ת מנחם מענדל וחי' דבורה שיחיו
משי זהב

י"ט אדר התשפ"ו

אחד-מיוחד

מתולדות חייו של
הרה"ת ר' ישראל יצחק ז"ל שו"ב ולמנוב

- תדפיס -

ב"ה, כ"ד אלול תשכ"א
ברוקלין

אגודת השוחטים יפו – תל אביב
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מכ"ב אלול ע"י אחד-מיוחד
שלוחם ב"כ [=בא כחם] הרה"ח אי"א נו"נ בעל מדות וכו'
מוה' ישראל יצחק שי' זלמנוב שו"ב,

וכבקשתם יזכירו האגודה וחברי' שי' על הציון הק' של
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן
כתבם.

ובעמדנו בפרשת אתם נצבים היום כולכם, ופירשו חז"ל
(תנחומא) אימתי בזמן שתהיו כולכם אגודה אחת,

והעיר עוד בזה וגם האיר רבנו הזקן בתורתו על הכתוב
האמור, פרשה זו קורין לעולם קודם ראש השנה כו' שכולם
מתאספים יחד להיות לאחדים כאחד כו' ונעשים רשות היחיד
ליחודו ית',

ויהי רצון שיקוים בכל אחד ובמשפחתו שי' ברכת הכתוב
להיות נצבים ומזומנים לכריתת הברית עם ה' אלקינו, שזה
ממשיך עד למטה מעשרה טפחים, נצבים וקיימים בכל
המצטרך להם בגשם וברוח.

עדי יאירם הקב"ה אור עולם (ככתנחומא), בתוככי כלל
ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה.

פתח דבר

בשבת והודי' לה' יתברך על כל הטוב אשר גמלנו בשמחת נישואי צאצאינו היקרים – החתן התמים מ' מנחם מענדל עם ב"ג הכלה המהוללה מ' חי' דבורה שיחיו.

הננו להגיש בזה בפני ידידינו וקרובינו, שבאו ליטול חלק ביום שמחת לבכנו ולברך את הזוג – 'תשורה' על יסוד הנהגתו הק' של כ"ק אדמו"ר הריי"צ בחתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

ב'תשורה' זו ליקטנו פרקי חיים, מסמכים ותמונות, השופכים אור על דמותו החסידית ועשייתו הציבורית העניפה של הרה"ח ר' ישראל יצחק ז"ל שו"ב זלמנו סב אימו של החתן, כתדפיס מהספר אשר עתיד לראות אור בעזהי"ת. התשורה נקראת בשם "אחד-מיוחד" כפי שהרבי התבטא עליו בא' מאגרות הקודש.

***

בכמה וכמה מאגרות קודש מעודד הרבי שידפיסו לאור זכרונות, בקשר לזה, מובא בזה קטע ממכתב בתרגום חופשי לעורך 'ספר הזכרונות' של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ על מטרת כתיבת הזכרונות והשפעתם (אג"ק ח"ב ע' רפ"ה):

" . . בתור מטרה עיקרית אין הכוונה – עד כמה שזה לא יהי' חשוב – לספר אודות תולדות חייו של פלוני ופלוני, כדי שידעו את סיפורי הדורות, או האנשים ההם.

המטרה העיקרית היא להורות לנו דוגמא חי' כיצד יהודי – רב, סוחר, בעל מלאכה, או מקבץ נדבות – כל אחד מהם יהודי גדול בתחומו, כיצד הם עברו את חייהם, ושזה יורה לנו את הדרך הנכונה בזמננו זה, וגם יקל עלינו להתגבר על הקשיים הקשורים בהליכה בדרך כזו".

***

האיל הטוב, הוא יתברך, יברך את כבודו ואנשי ביתו יחיו, בתוך כלל אחב"י יחיו, בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ויהי רצון שתיכף ומיד ממש נזכה לקיום היעוד "מהרה . . . ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה" בהתגלות מלכנו בראשנו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לעין כל בשמחת הנישואין של הקב"ה וכנסת ישראל, "ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו".

מוקירהם ומכבדיהם

הורי הכלה

נתן יהודה ואסתר לאה מינצברג

הורי החתן

שניאור זלמן ומינא אסתר משי זהב

אלה תולדות

הרה"ח הרה"ת משה ר"ר
ישראל יצחק זל ש"ב זלמנוב

תרפ"ד - תרצ"ו

ילדותו ברוסיה

ר' ישראל יצחק זלמנוב נולד בשנת תרפ"ד, ביום שבת קודש פרשת קורח, כ"ו סיון לאביו ולאמו ר' שמואל ומרת רחל ע"ה זלמנוב.

ישראל יצחק היה הילד השישי (מתוך שמונה בנים ובנות), ונקרא שמו בישראל על שם סבו אב-אימו, החסיד המפורסם ר' ישראל יצחק ע"ה סווירסקי מאודסה.

לידתו היתה כאשר התגוררה המשפחה בעיר קורסק (על שם עיר זו מכונה היה אביו בפי החסידים "ר' שמואל קורסקער"), בה שימש האבא ר' שמואל כשוחט-ובודק, "כלי קודש" שקיבל את כתב ה"הודעה" וה"קבלה" בישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש.

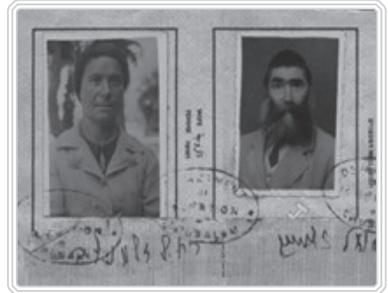
קבלת ר' שמואל לישיבת "תומכי תמימים" היתה בשנת תרס"ד. כחלק מתוכנית הלימודים בישיבה הקדושה היו קבוצות תלמידים שניגשו ללימודי השחיטה, וגם הת' שמואל נרשם ללימודים אלו.

הסדר ב"תומכי תמימים" היה שתלמידים, שחפצו להשתלם באומנות הזביחה, נרשמו ברשימה מיוחדת, וכ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה עובר על הרשימה, כשהוא

נקרא על שם אבי אמו -
ר' ישראל יצחק סווירסקי

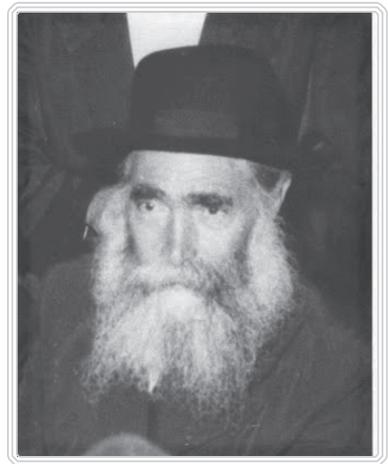
משמיט את אלו שהי' חסר להם התנאי הידוע למלאכת השו"ב – להיות ירא שמים.
 ר' שמואל נבחר עם עוד כעשרה בחורים מתוך הרשימה שכללה יותר מעשרים.
 בשנת תרס"ט קיבל כתב "הודעה" ו"קבלה".
 באותה תקופה קיבל גם "תעודת סמיכה"
 לרבנות.

הוריו ר' שמואל ורחל זלמנוב

ביום ט"ו אלול תרע"ב נערכה החתונה
 בעיר הכלה אודסה. בשבת "שבע ברכות" נכח
 גם כ"ק אדמו"ר מהורי"צ, וחזר מאמר דא"ח
 בעת בסעודה.

למעלה משנה התגוררו הזוג הצעיר
 באודסה, אח"כ קיבל ר' שמואל משרת שוחט
 בעיר אורחובו-זויבו (שעל יד מוסקבה). שם
 התגוררו במשך שנה. ואז נקרא ר' שמואל
 לשמש כשו"ב בעיר באגאראדסק למשך שלש
 שנים (תרע"ה – ע"ז), ובשנת תרע"ח עברו
 להתגורר – בקורסק.

אביו ר' שמואל זלמנוב

שלש עשרה שנה (תרע"ח – צ"א) שימש ר'
 שמואל כשו"ב החסידי בעיר קורסק. כן עסק
 ודאג שם לחזק את כל ענייני היהדות בעיר
 – כהוראת רבותינו הקדושים על תפקידו
 ואחריותו של השו"ב. עקב גילו המופלג של
 רב העיר החסידי (שהי' מעל למאה שנה!),

הוא נהג להפנות את שואליו אל ר' שמואל השוחט, כך שימש גם מורה רוחני
 ליהודי העיר.

שמו של ר' שמואל הלך לפניו שהוא אומן ומומחה גדול במלאכת השחיטה.

פעם בהיותו ברוסטוב בביקור אצל כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, ביקש ממנו בנו כ"ק
 אדמו"ר מוהרי"צ (שהי' קודם נשיאותו) להעמיד ולהכין עבורו סכין של שחיטה
 לעופות,

מימין לשמאל: ישראל יצחק ואחיו לייב

מימין לשמאל: לייב, סבתא רחל, ישראל יצחק. למטה: וועלקע (זאב), מיכלא

בהזדמנות אחרת, אחרי קבלת הנשיאות, התבטא לפניו האדמו"ר באומרו לו: "דו ביסט דאך פון די אלטע שוחטים!".

האדמו"ר מוהרי"צ בעצמו הי'ה נוהג להפנות אליו מתלמידי התמימים להתלמד אצלו במלאכה זו. ותלמידים רבים מיישבות תומכי תמימים הגיעו לביתו שבקורסק, על מנת שילמדם את מקצוע השו"ב הלכה למעשה.

תלמידיו מעידים עליו, שללמוד עם כיתת תלמידים באותם שנים בהם השחיטה היתה מחוץ לחוק, לזה הי'ה צורך במסירות נפש של ממש.

התלמידים מצידם דאגו לא להבליט עצמם יותר מדי בהליכתם ברחובות העיר, התלמידים התקינו לעצמם, לנשיאת החלפים ואבני ההשחזה, כעין "מזוודות" קטנות המכילות בתוכן כלי משחק או צעצועים - לשם הסוואה.

בזכרונות הילדות של בניו של ר' שמואל זכורות מזוודות אלו כמשחק, כשיצרו "חלפים" ו"אבני השחזה" מדיקט, ובהם הילדים היו משחקים כשהם מחקים את מעשיהם של התלמידים המבוגרים "בהעמדת סכינים, חלפים" מדיקט... (זו היתה התחלה טובה עבור שני הבנים הצעירים (ישראל יצחק ולייב) שברבות השנים הפכו גם הם להיות שו"בים).

במשך שלש עשרה השנים שהי'ה ר' שמואל בקורסק נולדו שם ארבעה ילדים נוספים: הבנות בילא ומיכלא, והבנים ישראל יצחק ויחיאל מיכל יהודה לייב. כמובן שדאג במיוחד לחינוך ילדיו שלו, ומאותם הבחורים הם למדו עם בניו ובנותיו של ר' שמואל: חומש, תנ"ך, קרוא וכתוב וכדומה.

בנוסף שדאגו לכל מחסורם הגשמי של התלמידים באכילה שתי' ולינה, הי'ה ביתם של ר' שמואל ורחל זלמנוב, "הכנסת האורחים" פתוח לכל עובר ושב, חסידים רבים מצאו בו קורת גג לנוח בה. לתוך זה גדלו, ראו ולמדו ילדיו.

בנוסף לכל פעולותיו של ר' שמואל בחיזוק היהדות והחינוך היהודי, הוא עצמו

הי'ה גם "מוהל", שמל אלפי ילדים, וגם מבוגרים וגרים, במסירות נפש גדולה, באם הי'ה נתפס – צפוי הי'ה להענש לכמה שנות מאסר.

♦

בליל שבעה עשר בתמוז תרצ"א הוא נלקח למאסר ארוך, של מאה ושלושה ימים, שהיו גדושים בחקירות ויסורים. בהסברה גלוי'ה אמרו לו שהם יודעים שהוא אישית אינו מסוגל להחזיק זהב (שהממשלה הסובייטית אסרה), אבל מאחר שמכירים הם היותו מעורב בציבור היהודי, הרי בוודאי יודע הוא מי יש בידו זהב. כמובן שהוא הי'ה האחרון שיסכים להיות "מוסר" ו"מלשין" על אחיו בני עמו.

לאחר ששוחרר ר' שמואל, סוכני הג.פ.או. רמזו לו שהם יודעים על התעסקותו בתחום השחיטה והמילה, וכי עליו לעזוב את העיר, אחרת יאלץ להיאסר שנית.

בלית ברירה יצא ר' שמואל לבדו ללנינגרד. מאוחר יותר הגיעו לשם בנותיו לובא ורבקה ובניו זאב וואלף וישראל יצחק לעזור בהסתדרותו שם בפרנסה. אך שוב הוכרח לעזוב במהירות את לנינגרד, כיון שסוכני הג.פ.או. לא שכחוה.

במשך שנה שלימה הי'ה נע ונד ממקום למקום בעיר הגדולה מוסקבה.

במשך כל אותה שנה לא נתראה עם בני משפחתו – אשתו וילדיו שנשארו עדיין בקורסק, והילדים שנשארו בלנינגרד.

♦

בתקופה בה גר באוזירקי, בפרברי לנינגרד, נולד בן לקרוב משפחתו של הרב

משפחת ר' שמואל זלמנוב, בחצר ביתם בקורסק בערך בשנת תרצ"א. יושבים מימין לשמאל: הגיס ר' מרדכי זרצקי, הבת מיכלא, רעייתו מרת רחל, הבן לייב, ר' שמואל, הבן זאב, סאניא. עומדים מימין לשמאל: מרת שפרה אחותו של ר' שמואל, הבת לובא, הבת ביילא. הבן ישראל יצחק, הבת רבקה

אליעזר קרסיק, שחשש לערוך ברית מילה. אולם הרב קרסיק למרות המאסר והחשש ממעקבים תמידיים, שיכנע את בני המשפחה שהוא יארגן את הברית, והמוהל הי'ה ר' שמואל זלמנוב.

על המאורע מספר האח ר' לייב זלמנוב:

"אבא ר' שמואל זלמנוב - שהיה ידיד טוב של הרב קרסיק והתגורר תקופה מסויימת באוזירקי - הי'ה המוהל, והקוואטערים (בדרך כלל זוג נשוי המעבירים את התינוק מעזרת נשים לעזרת גברים ובחזרה) היו אחי ר' ישראל יצחק שהיה אז בן שבע, ומרת דבורה אשכנזי בתו של הרב קרסיק שהייתה ילדה צעירה".

♦

כשנת תרצ"ד הגיעה אליו שמועה שיחידים החלו להגיש בקשות ליציאה, ושחלקם נענו בחיוב. שמועה זו היתה הסיבה שהניאה אותו להביא אליו למוסקבה את כל בני משפחתו. שוב התאחדה המשפחה, ובאותה שנה עברו כולם לגור באחד מפרברי מוסקבה שנקרא בשם "קראטובה".

כדירת הקיט אותה שכרו היתה גם עלית-גג, ושם התגוררה משפחתו של החסיד הנודע המשפיע ר' ניסן נמנוב.

לימים סיפר האח ר' לייבל על החותם העמוק שהשאיר בו ר' ניסן: "אני זוכר שמדי יום ביומו ר' ניסן הי'ה מתפלל כל היום, ממש עד לפני השקיעה, הוא הי'ה עומד כשפניו אל הקיר, ומתפלל באריכות. זהו מחזה שנחלק בזכרוני עד עצם היום הזה".

בשבתות בבוקר לאחר לימוד חסידות עם שכנו ר' ניסן, הי'ה ר' שמואל יוצא לדרך אל בית כנסת חב"ד שבמלחובקה - מרחק של שעתיים הליכה. הוא הי'ה לוקח עמו אף את שני בניו הצעירים, ישראל יצחק ולייב, שהיו אז בני 11-9. מדי שבת נהגו לערוך באותו בית כנסת התוועדות חסידית, ובמוצאי שבת היו חוזרים ברכבת.

♦

מאז עברו המשפחה לעיר מוסקבה, היו ר' שמואל וזוגתו מרת רחל עסוקים במשך תקופה ארוכה בניסיונות לקבל היתר יציאה מרוסיה. כרגיל, היו בקשות אלו נדחות שוב ושוב.

לר' שמואל נשלח אז מארץ הקודש, על ידי ר' יצחק ליפשיץ (שו"ב בחדרה) - רשיון עלייה (סרטעפיקאט), בו נכתב כי הוא נתבקש להגיע בתור רב.

הקשר עם ארץ הקודש הי'ה על ידי הרב אליעזר קרסיק (מי שהי'ה הרב בבית כנסת חב"ד בתל אביב), ולו הודיע ר' שמואל במברק על שעתיד הוא להגיע עם משפחתו.

♦

בשלהי קיץ תרצ"ו התקבל סוף סוף האישור הנכסף. על כך סיפר האח ר' לייבל זלמנוב: "ברדיעבד נודע לי שאבא ר' שמואל השקיע מאמצים רבים מאוד כדי לצאת מרוסיה, אבל לי לא היה ידוע על כך מאומה בשעת מעשה. אני זוכר רק שבאותו קיץ באתי פעם לביקור בבית, וברגע מסויים, כששני ההורים לא היו בבית, לחש אחי ר' ישראל-איצ'ה באוזני: "כבר יש לנו פספורט לצאת מרוסיה!" היה קשה לי להאמין שזה נכון, ואז הוא עלה על כיסא, הוריד ממקום גבוה את הפספורט והראה לי...

מלבד הקושי הגדול שבעצם השגת היתר היציאה – נוספה גם הבעי'ה להשיג בתנאי החיים הקשים של רוסיה את המימון הדרוש לנסיעת המשפחה, בת עשר הנפשות, לארץ הקודש. יהודי יקר בשם ר' קאפיל מאירסון מלנינגרד, שהכיר את ר' שמואל מתקופת שהותו שם, נחלץ לעזרתו, כשהסכים להלוות לו את כל הסכום העצום.

על עיכוב נוסף לנסיעה, סיפר ר' לייבל: "אחותנו הגדולה היתה אז משודכת לבחור בשם ירחמיאל קפובסקי. חיכינו עד אחרי החתונה (אלול תרצ"ו), ואז יצאנו לדרך (אחות זו ובעלה נשארו ברוסיה) היינו באני'ה תשע נפשות, ההורים ושבעה מתוך שמונה ילדים. עלינו על האני'ה באודסה, ונסענו במשך כשבועיים עד שהגענו לנמל חיפה".

תרצ"ו – תרצ"ז

ימי בראשית בארץ הקודש

בשלהי חודש אלול תרצ"ו לפנות בוקר עגנה האני'ה בנמל חיפה, כל רכושם הדל השאירה המשפחה מאחורי'ה ברוסיה, שכן הורשו לקחת עמם רק דברים מינימליים. כעת הגיעו לארץ הקודש חסרי כל, בקושי היתה האפשרות בידם לשלם את מס הגולגלת שנדרש מהם בנמל. והיחידה שהמתינה להם שם הייתה הרבנית חן, (זוגתו של הרה"ח ר' גרשון חן), שהחייתה את נפש הילדים במרק שהכינה עבורם.

הסוכנות היהודית דאגה לשכן את המשפחה בחדר בבית מלון ישן בעיר התחתית – חיפה. המלון הי'ה נראה יותר כמו חורבה. אפילו מים לא היו בו. כך נאלצו

משפחה בת עשר נפשות לסכול בחדר קטן וצפוף ללא מים וללא תנאים מינימליים. בו הם גבו סכום גבוה עבור לינת לילה. כסף הרי לא היה לבני המשפחה, ומישכנו את כל רכושם הדל שעוד נותר למשפחה, כמו כלי הבית, מגבות וכדומה.

ר' שמואל נסע מיד לתל אביב בכדי להיפגש עם אחיו התמימים, חסידי חב"ד. כעבור יומיים חזר ו"חילץ" את משפחתו מאותה חורבה. הוא השיג הלוואה עבור נסיעה ברכבת עד לראש העין, ומשם באוטובוס עד לדרום תל אביב. משם נסעו במונית, שרחמיו של הנהג מונית נכמרו בקרבו, בראותו את המשפחה הגדולה המצטופפת במכוניתו, והוא סירב לקחת מהם את תשלום הנסיעה, באמרו שזו המצווה בה רוצה הוא לזכות לפני ראש השנה...

בתל אביב התארח המשפחה בביתו של הרב קרסיק, שקיבלם בברכה לביתו על אף הצפיפות. משם פוזרו למקומות נוספים אצל משפחות אנ"ש; אצל ר' דובער חסקינד ומשפחות האחים ר' משה ור' שמרי' גורארי'. אחר זמן קצר הצליחו לשכור להם חדר קטן (ברחוב גרוזנברג 1), ובתוכו הצטופפו כולם, ללא רהיטים וללא יתר הצרכים הבסיסיים. שכנים טובים התנדבו להביא להם מיטה לתינוקת ועוד שני כסאות, והם שהיו את הריהוט היחיד.

כעבור זמן קצר, יחסית, הצליח ר' שמואל למצוא לו ולמשפחתו מקום משכן רחב יותר מאותה דירה בת חדר אחד. בשכר דירה סביר נמצאה דירה רחבה בת שלושה חדרים ומרפסת סגורה אחת - ברחוב יצחק אלחנן 6 בתל אביב, כתובת שעדיין זכורה היטב לכל אנ"ש והתמימים שחיו באותה תקופה בתל אביב.

גם שם המשיך ר' שמואל במנהגו הטוב, לפתוח את דלתו בפני כל יהודי הזקוק לכך, ובפרט בפני אחיו החסידים - שהיו עורכים בבית שיעורי חסידות והתוועדויות, או סתם כך מוצאים בו קורת גג לנוח.

כך, למשל, בשנים שבהן יצא אדמו"ר הריי"צ בקריאה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", ר' אפרים וולף והרב דוד חנוזין הלכו לבתי כנסת ברחבי תל אביב, ובכל מקום חילקו את דפי ה'קול קורא'. לעיתים קרובות אף נסעו למושבים דתיים ברחבי הארץ והפיצו גם שם את בשורת הגאולה. תנאי התחבורה באותן שנים היו קשים. "בכל פעם שהשניים לא יכלו למצוא אוטובוס לירושלים, היו נשארים לישון בביתנו", סיפר ר' לייבל כעבור שנים. "מיטות מיותרות לא היו לנו, ועל כן היינו פורסים להם שני מזרונים זה ליד זה. לעיתים ראיתי אותם 'רבים' ביניהם, משום לכל אחד נדמה היה שהמזרון שנתנו לו טוב יותר מזה של חברו" ...

מלבד המנויים לעיל, הרי שביתו של ר' שמואל שימש כאכסניא קבועה לרבים מחשובי החסידים, כמו לחסיד הנודע ר' מיכאל דווארקין - שהתגורר בבית במשך

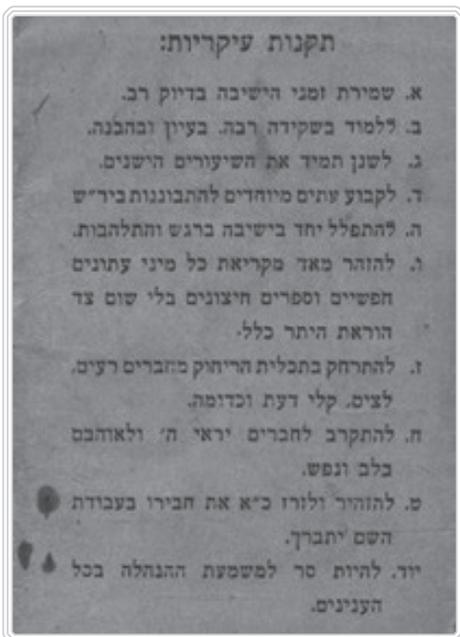
כמה שנים בקביעות, ר' שניאור זלמן קלמנסון עם שני נכדיו מאיר שמחה ומוטל חן (בני ר' בערקע שנשאר ברוסיא), ועוד רבים אחרים.

עם עליית משפחות נוספות של חסידי חב"ד מרוסיא לארץ הקודש, בשנת תש"ט, העסקנים החב"דיים דאז, שהוכרחו לרגל המצב לשהות בתל אביב, שם נהגו לקיים את אסיפות "אגודת חסידי חב"ד", היו נשארים ללון בביתו של ר' שמואל, שכן התחבורה הציבורית הבינ-עירונית היתה מסתיימת בשעה מוקדמת ולא היתה אפשרות לצאת את תל אביב. גם השדר"רים ממוסדות חב"ד בירושלים הכירו להם כמקום יחיד את ביתו של ר' שמואל, ולשם הגיעו כל אימת שנודמנו לת"א. בין העסקנים החב"דיים שהתארחו משך תקופה ארוכה אצל ר' שמואל נמנה גם ה"פרטיזן" המפורסם ר' זושא ווילמובסקי.

תרצ"ז - תרצ"ח

תלמוד תורה "תורה ויראה"

ר' בנימין אלטהויז: מספר שזוכר את ר' ישראל יצחק בתור בחור בתל אביב, ונסע לירושלים ללמוד בישיבה של סאטמר, לא היו לחב"ד ישיבות בארץ, והיו רואים

פנקס לימודי בישיבת "תורה ויראה" בירושלים

ר' ישראל יצחק בשנת תרצ"ז

אותו לפני פסח חזר לתל אביב לחוג את החג במחיצת החסידים, מאוחר יותר שנפתחה מסגרת לגילו מיד עבר לישיבת חב"ד.

תרח"ץ - תש"א

ישיבת "אחי תמימים"

בשנת תרצ"ה-צ"ו באו מרוסיא מספר אברכים מחסידי חב"ד ובתוכם הרש"ד זיסלין, הר"א קרסיק, ר"מ גורארי, ר"פ אלטהויז, רח"י רוזנבלום, ר"ר כהן, הר"ש ברוק, הרב א. יודסין, הר"ש זלמנוב ועוד.

אדמו"ר מהוריי"צ כתב לחסידים בתל אביב מכתב חס בו הוא דורש מהם שידאגו להקים תלמוד תורה לילדי אנ"ש בעיר. כך נפתח בראש חודש אייר תרח"ץ מוסד החינוך החב"די ברחוב הרב קוק 16. שם הישיבה החדשה נקבע על יד הרבי מהוריי"צ, ונקראה בשם "ישיבת אחי תמימים", וכמו כן נוסד גם "חדר" לילדים שנקרא בשם "בני-תמימים". מאוחר יותר נוספה גם מחלקה עבור הבחורים המבוגרים, וזו נשאה את השם הידוע - "ישיבת תומכי תמימים".

ר' ישראל יצחק עם חבריו

לפי תנאי אותם הימים לא היו אז תנאי פנימיה מינימליים ומקובלים, ותלמידי הישיבה שהגיעו מחוץ לעיר היו צריכים ללון בדירות פרטיות. כמוכן שר' שמואל היה מראשוני

המתנדבים להציע את ביתם למסגרת ה"פנימייה", וכך, במשך כמה וכמה שנים, שימש הבית ברחוב יצחק אלחנן 6 מקום מגורים קבוע לכעשרה תלמידים, ברובם נערים, אך עמם גם כמה בחורים מבוגרים. אף הר"מ והמשגיח של הישיבה

החדשה, המשפיע המפורסם הרב חיים שאול ברוק הי'ה נמנה עם האורחים הקבועים שמצאו מקום לינה במשך כל ימי השבוע בביתו של ר' שמואל.

מהתלמידים שלמדו אז בישיבה והתגוררו אף הם אצל ר' שמואל זכורים החסידים:

ר' ירחמיאל אלפרוביץ, ר' ליב אקסלרוד, ר' יונתן בלטר, ארבעת האחים לבית בליזינסקי: ר' שמואל, ר' יוסף, ר' שניאור ור' מענדל, ר' משה ברמץ, ר' בנימין ברנשטיין, ר' שמעון יעקובוביץ, ר' יואל כהן, ר' פסח מאן, ר' שלמה קופצ'יק ועוד.

תפקיד בישיבה

בזמן מלחמת העולם השנייה השלטונות הבריטיים ששלטו אז בארץ ישראל, נכנסו לכוננות צבאית לצד מוגנות אזרחית. השאיפה הייתה למגן את האזרחים מפני התקפות גז אפשריות מצד הגרמנים. החשש הביא את השלטונות הבריטיים לעודד את הציבור לבנות אלפי מקלטים פרטיים וציבוריים, כאשר לצד זאת הוכנו בכל מקום יחידות עזרה ראשונה, כיבוי אש והצלה.

בחודש אלול ת"ש הגיעו מטוסיה של איטליה הפשיסטית לתל אביב והפגזו בתים ואזרחים באיזור הרחובות בוגרשוב וטרומפלדור.

התוצאה הייתה מזעזעת: למעלה ממאה יהודים נהרגו. ההפגזה האכזרית בלב תל אביב הכניסה את האוכלוסייה לחששות גדולים. כולם התגייסו להקמת מקלטים מוגנים. יחד עם זאת, השלטונות חילקו הוראות מיוחדות כיצד להתמגן במבנים שטרם נבנו בהם מקלטים בין הבניינים שהתכוננו לתרחיש הגרוע מכל, היה המבנה של ישיבת 'אחי תמימים' בעיר, כפי שעולה מתוך מסמכים מעניינים שנמצאו ע"י ר'

Application is hereby made by the undersigned for the approval under Section 2(2) of the 1926 and 781 Aviv (Precautions against hostile attack) Order, 1942, of the following A. R. P. Scheme.

- Name and address of applicant. **סניף ארץ קריסטל 82-88**
- Description of address of premises. **ישיבת אחי תמימים סניף קריסטל**
- Number of persons employed by applicant (including himself) or under his control. **200**
- Arrangements for internal air-raid warning.
- Passive defence duties of staff:-

a) Control Room	Controller	Names	Equipment
	Staff	יון אלבר	
	Messenger	סניף ארץ קריסטל	
b) Fire-fighting section.	Leader	חיים אלבר	מחבט, סניף ארץ קריסטל
	Staff	סניף ארץ קריסטל	מחבט, סניף ארץ קריסטל
c) First Aid Squad.	Leader	ד"ר אלבר	ארגון ארץ קריסטל
	Staff	ארגון ארץ קריסטל	ארגון ארץ קריסטל
d) Rescue parties.	Leader	סניף ארץ קריסטל	סניף ארץ קריסטל
	Staff	סניף ארץ קריסטל	סניף ארץ קריסטל
e) Wardens	Head Warden	יון אלבר	
	Staff	חיים אלבר	
- Type of shelter. **חדר קריסטל קריסטל**
- Protection of glass. **כיסויי מלכודת**
- Black-out arrangements. **החלפת נורות מנורות חשמל**

I attach a plan of the above-mentioned premises showing the proposed A.R.P. scheme and a detail plan of the shelter.

Signature ..... **יון אלבר** ..... Date **12.2.1942**

המסמך מארכיון ר' שניאור זלמן ברגר

שניאור זלמן ברגר בארכיון עיריית תל אביב.

ישיבת 'אחי תמימים' בתל אביב שכנה באותם ימים בבית חד קומתי ברחוב הרב קוק 16 בתל אביב. המבנה קיים עד היום הזה והוא ממוקם סמוך לחוף הים. בשל היותה של הישיבה מבנה ציבורי, הוראת הרשויות הייתה להכין חדר פנימי ממוגן שייחשב כ"מקלט". החדר היה פנימי ומסביבו חדרים אחרים, כאשר פתחו נחסמו באמצעות אבנים. במקלט עצמו הוצבו עמדות חירום והצלה עליהם מונו אחראים מתוך אנשי הצוות והתלמידים.

בתיק מופיע גם טופס נוסף המגדיר חלוקת התפקידים לשעת חירום.

חלוקת התפקידים:

חדר שליטה - הרב ניסן אבר והרב אליעזר קרסיק.

מחלקת כיבוי אש - הרב חיים שאול ברוק [המשפיע הראשי] והת' ישראל יצחק זלמנוב [הציוד שלהם]: מחתה, צינור למים ומשאבת יד, פחים עם חול, מגריפה עם ידית ארוכה.

עזרה ראשונה - רנה סורשקו [ייתכן שעבדה כטבחית בישיבה], והת' שלום רב גולדשמיד.

פלוגות ההצלה - הרב רפאל כהן [מגיד שיעור] והת' מרדכי אהרן מלוב.

שומרים - הרב ניסן אבר, הרב חיים שאול ברוק.

כן מופיעים פרטים על מוגנות הישיבה: "חדר בקומת הקרקע מוקף קירות מגן, הזגוגיות מודבקות בכד. ההאפלה היא על ידי תריסים העשויים קרשים". המסמכים אושרו ונחתמו בכ"ח באייר תש"א.

מכתב מהרבי הרי"צ לתלמידו "אחי תמימים"

ב"ה ט"ו אלול תש"ג

ברוקלין

אל אהובי התלמידים הנעלים מר מרדכי אהרן שי' מלוב מר ישראל יצחק שי' זלמנוב מר שלום שי' דוליצקי מר דוד שי' יודאסין מר גרשון שי' אלפרוביץ ומר יונה שי' ברנשטיין

ה' עליהם יחיו!

שלום וברכה!

מכתבם מכ"ד טבת קבלתי באיחור זמן גדול שלא כדרך הרגיל, שמחתי במאד בקראי מפעולתה הטובה של אגודת חב"ד בקביעות עתים לתורה בדא"ח שני פעמים בשבוע, ואשר ידידי עוז הרב ר"נ שי' גולדשמיד לומד עמהם את ההמשך דר"ה תרס"א בטח הם שומרים את הדבר וגם נתוספו להם חברים טובים. והשי"ת יעזור להם ויצליחו בלימודם ובעבודה שבלב על מנת לשמור לעשות ולקיים מצות מעשיות בחיות פנימי ותקון המדות באהבת ישראל בכלל ואהבת חברים בפרט.

יעזר השי"ת לכל אחד מהם בהדרוש לו בגשם וברוח והנני מברך אותם ואת משפחותיהם בברכת כתיבה וחתימה טובה בגשמיות וברוחניות.

הדו"ש ומברכם.

ליוה את ר' יואל ל"אחר"

הבן שמוליק שי' מספר:

בשנת תשע"ח או תשע"ט הגעתי לניו יורק כדי לשהות במחיצת הרבי בשבת קודש. בערב שבת, שעה קלה לפני ה"צפצוף" הראשון המבשר על בוא השבת, הזדמנתי לרחוב הסמוך ל-770. ראיתי את ר' יואל כהן פוסע מביתו לכיוון 770, כשלצידו בחור המלווה אותו בדרכו.

כשהגיעו לפתח הבניין, כשעלה ר' יואל במדרגות המובילות לשביל הכניסה, נפרד ממנו הבחור. ניגשתי אני כדי להציע עזרה בהליכתו,

ר' ישראל יצחק בצעירותו

אך ר' יואל סירב: "אין צורך, אין צורך" ("נישט נויטיק, איך בין גוט"). חייכתי ואמרתי לו: "אני עושה זאת כהמשך לאבי, שליווה אותך בילדותך ל'חדר', ואני רק ממשיך במלאכתו". ר' יואל הפטיר מיד: "אה, אתה הבן של (דו ביסט) ישראל-איצ'ה'ס".

שנים רבות קודם לכן סיפר לי אבא, שעם עליית משפחתו לארץ ישראל, בסביבות שנת תרצ"ץ או תרצ"ט, שכן ה"חדר" החב"די בתל אביב. משפחתו של ר' יואל התגוררה אז ברמת גן, ואביו, ר' פאלע כהן, ביקש מאבי שילווה את בנו הקטן בדרכו מהבית ללימודים. ר' יואל היה אז ילד כבן שמונה או תשע, ואבא ליווה אותו במשך תקופה קצרה. ור' יואל זכר את זה כהרף עין ומבלי להכיר אותי, מה שקרה שמונים שנה קודם!

תרצ"ו - תשי'

ימי המצור וההפגזות בילו

הימים היו ימי מאורעות קשים לעם ישראל. הפורעים הערביים השתוללו על גבול יפו. וכשפרצה המלחמה, בשנת תש"ח, היו אלו תושבי דרום תל אביב והסביבה שסבלו ראשונים את תוצאותיה. ר' שמואל, בעוז רוחו, ידע כל העת להרגיע את בני משפחתו ומכריו, באומרו שיש לבטוח בהקב"ה שיושיע את ישראל, ויעזור שתהיה ידם על העליונה.

ר' ישראל יצחק בסביבות תשי"ב - תרצ"ו

לו אישית מוכרות היו התקלויות קודמות עם ההמון הערבי; פעם, בתקופה שחיפשו דירה באיזור (לפני המגורים ביצחק אלחנן), הסתובב ברחובות תל אביב עד שמבלי התכוון חצה בטעות את הגבול ומצא את עצמו מהלך בחוצות יפו הערבית. האספסוף הערבי החל זועק בקולי קולות: "יאהוד! יאהוד!", ור' שמואל אך בנס הצליח להמלט ולחזור בשלום לביתו.

כשפרצה המלחמה הייה האיזור נתון למטווחי האש של הצלפים הערביים, ששכנו במרומי צריח בית תפלתם ("חסן־בק"), וסכנה היתה להמשיך ולהתגורר בבית שביצחק אלחנן 6. בלית ברירה נאלצה המשפחה לנטוש את

הדירה, ועברה להתגורר בבית הכנסת החב"די שברחוב נחלת בנימין 23, שם הוקצה להם חלק למגורים.

במשך כל אותם שנים עמד ר' שמואל בקשר מכתבים רצוף עם הרבי מהוריי"צ, ובאותה תקופה היו מכתבי העידוד שהגיעו מהרבי מהוריי"צ, חוטהתקוה לעתיד טוב יותר, לאחר ששוב נותרו ר' שמואל ובני משפחתו ללא קורת בית משלהם. שלושה מכתבי עידוד כאלו הגיעו בתקופת המלחמה, כשאליהם מצורפת הברכה – "השי"ת יחזק את בריאות כולם ישמור אותם בתוך כללות אנ"ש וכללות אחב"י יחיו בגו"ר". ואכן, תוך זמן קצר שוחררה העיר יפו על ידי הכוחות היהודיים, ושוב יכלו ר' שמואל ובני משפחתו לשוב אל ביתם.

באותה תקופה גם שימש ר' שמואל כמוהל, בעיקר עבור בני משפחות אנ"ש.

פעם ארע והוזמן לערוך ברית לבנו של אחד מחשובי רבני אנ"ש בתל אביב, והי' זה באותה שבת שנקראה בשם "השבת השחורה" (ל' סיון תש"ו) – בה הטילו הבריטים עוצר בכל הארץ במטרה לעלות על ארגוני המחתרת היהודיים דאז. על אף העוצר הכבד, הרי שר' שמואל הצליח להתגנב בחשאי מביתו, והגיע לבית אותה משפחה, בכדי למול את הרך הנולד בעתה ובזמנה.

תמונה משפחתית (חלקית) שצולמה לערך בשנת תש"ה ובה נראים ר' שמואל זלמנוב ורעייתו מרת רחל עם ילדיהם: ר' ישראל יצחק (מימין), ר' וועלקע (במרכז), ר' לייב (משמאל) והבת בת"ה.

האחות בת"ה תחי' קראוס מספרת:

באותה תקופה, יפו ותל אביב היו שתי ערים נפרדות. ביפו גרו ערבים ובתל אביב גרו יהודים. המסגר של הערבים הי' סמוך לגבול בין שתי הערים. בין הערים שרר מתח ומידי פעם התחוללו פרעות, באותה תקופה ארץ ישראל הייתה נתונה תחת השלטון הבריטי (האנגלי), מידי פעם המשטר הבריטי הכריז על עוצר – השלטון אסר על האנשים להסתובב ברחובות, ולא איפשר לצאת מהבתים. לפעמים זה נמשך שעות ולפעמים ימים אחדים. בזמן העוצר לא הייתה אפשרות לערוך קניות אפילו למצרכים בסיסים. מפעם לפעם האנגלים נתנו הפוגה לשעות אחדות כדי לאפשר לאזרחים לצאת ולקנות לפחות מוצרי יסוד. שלא הי' כל כך בשפע.

לעיתים קרובות נשמעו אזעקות, ובהישמע האזעקה בני המשפחה היו צריכים לשהות במקלט או לפחות לרדת לקומה התחתונה שמוגנת יותר. בבניין שגרנו לא היה מקלט, והמשפחה נאלצה לרדת לשכנים שבקומת הקרקע, ושהכניסה הייתה מוגנת בשקים מלאים חול.

בארץ קמו אז שלוש מחתרות יהודיות: לח"י, ההגנה ואצ"ל. הן התנגדו למשטר המנדטורי (האנגלי). בתקופה זו נעצרו ונהרגו רבים מבני המחתרות. לקראת הקמת המדינה המצב הביטחוני היה מתוח, היו יריות מצד הערבים וכל הדיירים שגרו קרוב לגבול נאלצו לנטוש את בתיהם. גם משפחתנו לא יכלה להמשיך לחיות בביתנו, היינו חייבים לעזוב את המקום.. השאלה לאן עוזבים? ומה עם כל החפצים שהיו בבית?

אני הייתי אז בכיתה ח', ומשפחתנו של מנהל בית הספר הזמינה אותי לביתם לימים אחדים, ושאר בני המשפחה עדיין המשיכו להיות בבית למרות שרוב הדיירים כבר עזבו. כאשר לא הייתה ברירה: הם עברו לשהות בבית הכנסת בו התפללו בני המשפחה. (ביה"כ החבד"י ברח' נחלת בנימין 23) הגבאים בבית הכנסת הקצו שטח עבור משפחתנו, הם פרסו מחצלות על רצפת בית הכנסת. ואיפשרו למשפחה לגור שם..

המשפחה העבירה כלי מיטה וכמה כלי בישול והם גרו בחלקת בית הכנסת, בשבתות "דירתם" שימשה כעזרת נשים. שם חגגו את חג הפורים וחג הפסח. כמוכן שלרוב סעודת השבת והחגים הוזמנו לסעודות אצל ידידים וקרובי משפחה.

כאשר אחרוני החיילים הבריטים עזבו את הארץ, ראשי המחתרות הודיעו שקיימת אפשרות לכל אלו שנששו את ביתם, לחזור הביתה.. כמוכן שמיד המשפחה שבה לביתם וגילו שכדורים מכלי נשק שנורו מהמסגר חדרו לביתם. וברוך ה' שהמשפחה לא הייתה שם באותו זמן, ולא היו נפגעים. בתום ימים אחדים הוכרזה מדינת ישראל, השמחה הייתה גדולה לזמן קצר בלבד מכיון שפרצה מיד מלחמת העצמאות.

רעייתו מרת יוכבד מספרת:

בשנת תש"ט כשנסענו באונייה מצרפת לארץ הקודש, התגוררה משפחתנו של אבא ברחוב יצחק אלחנן 6 בתל אביב. הבית ניצב על קו התפר של גבול יפו, לא הרחק משפת הים, והישיבה בה למד שכנה ברחוב הרב קוק 16. אבא היה אז בחור ישיבה צעיר, וסדר יומו נע בין כותלי הישיבה לבית המשפחה הסמוך.

הייתה זו תקופה סוערת; המצרים וערביי האזור הגיעו לחופי יפו בספינות ופתחו

במתקפות ירי על התושבים היהודים. כשאבא היה חוזר מהישיבה לביתו, היו הפצצות נוחתות על גגות הבתים. בשל הצפיפות והסכנה, לא נמצא לו מקום בטוח ללון בו מלבד בתוך האמבטיה בבית. המציאות בצל השכנים הערבים הפכה לבלתי אפשרית, והישיבה בעיר רחובות, אליה עבר בהמשך בעידודו של סבא ר' שמואל, נאלצה להתפזר בשל הפרעות.

בעיר רחובות התחבר אבא לשני ידידים קרובים – הורביץ (שעלה עמם יחד מרוסיה באותה אנייה) וצביקה. שלושת הבחורים הללו, שהיו "חברמנים" במלוא מובן המילה, לא יכלו לעמוד מנגד אל מול התקיפות מהים.

בשיטוטיהם לאורך החוף, מצאו ספינה ישנה ושבורה. בכוחות משותפים הם שיפצו אותה והכשירו אותה לשיט. כדי להשיט את הכלי המאולתר, הם איתרו רב-חובל לשעבר, נכרי שנטה לשכרות, וגייסו אותו להנהיג את ספינתם במערכה נגד הספינות הערביות שהגיעו ממצרים והטילו אימה על יפו ותל אביב.

מאחר שלא עמדו לרשותם כלי נשק של ממש, הגו השלושה תחבולה יצירתית: הם אספו חביות בנזין ריקות, מילאו אותן באבנים כבדות והעלו אותן לספינה. בכל פעם שהתקרבו לספינת אויב, היו מגלגלים את החביות המלאות באבנים על הסיפון ומטילים אותן. הרעש המחריד שהקימו החביות גרם לערבים להאמין כי מדובר בפצצות כבדות, והם היו נסים על נפשם. כך, באמצעים דליים וכתושייה רבה, הצליחו שלושת הבחורים, ואבא ביניהם, להבריח את האויב.

באחד המקרים, במהלך מרדף אחר ספינה שסירבה לסגת, הרחיקו אבא וחבריו עם ספינתם הקטנה עד לחופי איטליה, סמוך להר הגעש "וויזוב".

באותה עת ממש, עשינו אני ומשפחתי את דרכנו באנייה מצרפת לארץ ישראל. כשחלפנו על פני הר הוויזוב – אותו הר געש מפורסם שזרע חורבן לפני אלפי שנים אך נח עתה בשלווה – עמדתי על הסיפון והשקפתי אל הים. לפתע הבחנתי בסירה קטנה המיטלטלת בקרבת מקום. על סיפונה ראיתי שלושה בחורים משליכים אבנים לעבר ספינה אחרת, שנבהלה ונמלטה מהמקום. דמות אחת צדה את עיני במיוחד: בחור בעל זקן קצר. היה זה אבא.

לא חלף זמן רב מרגע הגעתנו לנמל, והנה הגיעה גם הספינה הקטנה של הבחורים. אבא וחבריו ירדו אל החוף והחלו לסייע לעולים החדשים בפריקת חפציהם. באותם ימים הקשו האנגלים על כניסת יהודים לארץ, והבחורים היו פועלים בנחישות: הם היו "חוטפים" את העולים מהספינות, מחביאים אותם ומעבירים אותם בחשאי אל תוך העיר כדי להטמיעם בין התושבים. זהו אחד מהמעשים של אבא (אני צריכה לרשום את זה).

אף שאנו הגענו בדרכים מסודרות ולא נזקקנו למבצעי חילוץ אלו, זכיתי לראות את מסירותו של אבא מקרוב - תחילה ליד הוויזוב, אחר כך בנמל, ולימים בכפר חב"ד.

תש"ח - תשי"ז

חייל בחיל הים

בחודש אייר תש"ח שיגר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מכתב מיוחד כיצד ואיך לנהוג עם המאורעות המתרחשים בימים אלו:

ב"ה י"ד אייר תש"ח ברוקלין

אל ידידינו אנ"ש ותלמידי התמימים, בכל אתר ואתר, ד' עליהם יחיו

לשלום בגשם אין קץ, ולברכה ברוח אין סוף!

במענה לרבים השואלים ודורשים, איך עלינו להתיחס אל המאורעות אשר יקראו ויאתיו בשבועות האחרונים, ומה עלינו לעשות בימים אלה.

. . דבר מוחלט הוא, אשר על כל אחד ואחת לעזור לאחינו ואחיותינו, אשר נפשנו קשורה בנפשם, להגן אל נפשם וגופם, ככל הוראות תורתנו הקדושה. ולהגן בשתים: להגן בגשם ולהגן ברוח.

עלינו לזכור בכל עת ובכל שעה, כי הגנה בגשם אי אפשרית בלי הגנה ברוח. עלינו לזכור בכל עת ובכל שעה, כי לא בחיל ולא בכח נצח ישראל את אויביו ולוחציו, כי אם בעזרתו יתברך.

. . ידידם הדורש שלומם טובם והצלחתם בגשמיות וברוחניות

יוסף יצחק שניאורסאהן

♦

בין חסידי חב"ד בתל אביב נפוצה שמועה אודות אחד מחסידי חב"ד בשם אלי' רבקין, ששיגר מכתב מהיר לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בשאלה האם מותר להתגייס לצבא שהקימו הציונים, והרבי ענה לו שאחרי שקצרי-ראות הביאו למצב כזה - חייב כל איש להתגייס ולהגן על בני ובנות ישראל.

מתוך הספר חייל בשירות הרבי עמ' 61

♦

הבן שמוליק שי' מספר:

אבא שירת כחייל בחיל הים. באחד הימים, ביקר ראש הממשלה דאז, דוד בן גוריון, את האונייה עליה שירת אבא. במהלך הביקור, בעודו עובר בין שורות הלוחמים, הציג המפקד בפניו את אנשי הצוות. הוא התעכב על קבוצת החיילים הדתיים, ובהם בלטה במיוחד דמותו של אבא, שזקנו העבות עיטר את פניו בנוף הצבאי של אותם ימים.

ר' ישראל יצחק במדי חיל הים

המפקד שיתף את ראש הממשלה באתגרים הניצבים בפני הלוחמים שומרי המצוות: המטבח שעל הסיפון לא היה כשר, והחיילים נאלצו להתמודד עם קשיים יומיומיים כדי לשמור על קלה כחמורה. בן גוריון, שהתרשם מהדברים, הבטיח בו במקום לשלוח אל היחידה את הרב הצבאי הראשי, הרב שלמה גורן, כדי להסדיר את נושא האוכל הכשר.

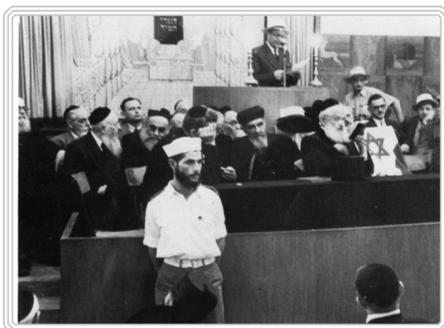
ואכן, הרב גורן הגיע לאונייה, ותחת פיקוחו הוקם המטבח הכשר הראשון. צעד זה לא היה רק פתרון מקומי עבור חיילי חיל הים, אלא הפך לאבן הפינה בדרך להנהגת כשרות ממלכתית בצה"ל כולו.

עוד מספר הבן שמוליק שי':

בשנים שלאחר מלחמת ששת הימים, יזמו צעירי אגודת חב"ד פרויקט מרגש של חגיגות בר מצווה ל"ילדי הגיבורים" – יתומים ששכלו את אבותיהם במערכות ישראל. האירוע המדובר התקיים סביב שנת תש"ל, בצל הכאב הצורב על אוכדן צוללת ה"דקר".

אל חגיגת בר המצווה הגיעו נכבדי המדינה: ראש הממשלה, שר הביטחון וצמרת צה"ל. בין האורחים בלט מפקד חיל הים דאז, אברהם בוצר. אבא, שהיה מצוות המארגנים של האירוע, עמד בסמוך לבמה המרכזית. לפתע, הבחין בו מפקד חיל הים וקרא לעברו בהתרגשות: "ישראל, ישראל!".

לעיניהם המשתאות של הנוכחים, התחבקו השניים בחום – המפקד הבכיר במדיו המגוחצים והחסיד עטור הזקן. הסובבים תהו על פשר הקשר המפתיע, ואז התברר הסיפור: השניים שירתו יחד באותה ספינה ואף חלקו את אותו תא מגורים בשנים הראשונות של החיל. אז, בימיהם כחיילים צעירים, הכירו כולם את המפקד בכינויו

ר' ישראל יצחק עומד "משמר כבוד" ליד הרבנים הראשיים לישראל - הרב הרצוג והרב עוזיאל

"צ'יטה". מפגש זה, הסב קידוש שם שמיים ושם חב"ד בעיני כל הרואים.

תש"ו

החתונה

ביום שלישי כ"ה אדר תש"י התקיימה החתונה בבית כנסת חב"ד "עין יעקב", רחוב עין יעקב 11 שכונת נוה צדק תל אביב, עב"ג מרת יוכבד, בת הרה"ח ר' חיים מאיר גרליק שהגיעו ארצה ערב פסח תש"ט.

בחתונה לא היתה תזמורת ולא צילמו תמונות וכו' (התמונות דלהלן נלקחו לאחר החתונה בסטודיו).

בית כנסת חב"ד "עין יעקב" תל אביב - מקום החתונה «

V 174 P.T. &	
B	Office No. _____
Circuit No. _____	Prefix _____
Original No. _____	No. of words _____
82201 15000 Pds - 22-4-43 - O.C.P.	
Received at _____	Office of origin _____
Time and date of handing in _____	Sent at _____
Route and service instructions _____	Date Stamp _____
from _____	to _____
by _____	by _____
DAXV540 GB160 NEWYORK 11 14 1537 =	
LC = SAEMONOV GORELICK EINYAAKOV 11 TELAV IV	
= MAZEI TOV = RABBI MENDEI SCHNEERSON	
11	

מברק מהרבי לחתונה: "זלמנוב גרליק עיז יעקב 11 תל אביב מזל טוב [שמו הק']"

ר' חיים מאיר גרליק

RABBI J. SCHNEERSON
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, ד', מ"ח תש"י
ברוקלין.

ידידי ח"ח אי"א מוה"ר
חיים מאיר שי' גארעליק

שלום וברכה!

במענה על כתבו אודות הצעת
השידוך לבחן מרת יוכבד חיי' עם בת ידידי
מוה"ר שמואל שי' שו"ב, ההצעה נכונה היא
ויגמרו למז"ט והשי"ת יצליחם.

ידעו הדו"ש ומברכם

אשרא זכרונא

(Handwritten signature)

מכתב הרבי הרי"צ במענה על הצעת השידוך

תשי"ז - תשט"ז

הבית הראשון בכפר חב"ד

ר' ישראל יצחק עומד מימין - בשנים הראשונות בכפר חב"ד

לאחר נישואיהם, נמנו ר' ישראל יצחק ומרת יוכבד עם חלוצי המתישבים בכפר חב"ד. רעיותו סיפרה שאחרי החתונה, הם התכוננו בהתחלה לגור בחיפה קרוב לבסיס חיל הים כי אבא הי"ה אמר להמשיך לשרת בחיל הים, אבל הרבי אמר להם שהם יעברו לגור בכפר חב"ד, כדי לעזור לתושבים החדשים, ולעזור לבנות את כפר חב"ד. ואז קבעו את ביתם במבנה אבן וחימר עתיק סמוך למסילת הרכבת - בית ערבי שננטש לאחר מלחמת השחרור. הבית הי"ה פשוט וצנוע, ובו שני חדרים רחבי ידיים, בעוד המטבח ומתקני השירותים שכנו מחוץ למבנה.

בחדר האחד התגורר הזוג הצעיר, ובו נולדו וגדלו הילדים רבקה, שורקה ופייביש. בחדר השני התגוררו הסבא, ר' חיים מאיר גרליק, ורעיותו מרת העניא (זיווג שני).

הבת רבקה תחי' זוכרת את הרגע שבו הביא אבי'ה אל הבית את עריסת העץ עבור אחי'ה התינוק, פייביש - עריסה שנבנתה בנגרייה של "בית ספר למלאכה" המקומי.

הפנסאי של כפר חב"ד

בימים ההם, פניו של כפר חב"ד היו כפני שטח אדמה בוצי; ללא צנרת מים וללא רשת חשמל. מרבית בתי הכפר היו עשויים לבני חימר, שכמעט ולא היו

ראויים למגורי אדם. גם שבילי הגישה היו משובשים ופתלתלים כל כך, שרק בקושי רב ניתן היה לפלס בהם דרך באמצעות סוס ועגלה.

עם רדת הלילה, הי'ה הכפר מתעטף בעלטה מוחלטת. נקודות האור היחידות בבתים וברחובות היו עששיות הנפט, שהפיצו סביבן אור עמום וקטן. לצורך תחזוקתן מוננו אחראים מיוחדים, שתפקידם הי'ה לנקות את המנורות ולהבעירן מדי ערב ב"רחובות" הכפר.

דמותו של ר' ישראל יצחק נחקקה בזיכרון הימים ההם כסמל למסירות: מדי ערב, ניתן הי'ה לראותו פוסע בתוך הבוץ, בגשם ובקור, כשמוט ארוך בידו. בזה אחר זה הי'ה מדליק את מנורות הנפט, דואג לכך שיהי'ה אור לתושבים.

במעשיו אלו גילם ר' ישראל יצחק את הגדרתו המפורסמת של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (כפי שנאמרה לחסיד ר' יוסף "יוזל" הורביץ ז"ל, חותנו של ר' שרגא פייביש הי"ד זלמנוב): "חסיד הוא פנסאי".

+

מענה מהרבי להאח ר' לייבל ביחידות מוצאי ט"ו אייר תשי"ד:

ע"ד ישראל יצחק, התעניין הרבי מה מעשיו במשך הזמן ומה מעשיו קודם, והרבי אמר, שאבא שי' ובני המשפחה יעזרו בהלואה על מנת שיוכל להכנס לבית מושב החקלאי, אם מסוגל הוא לחקלאות, אעפ"י שאינו יודע מתי זה יתן פרנסה (ז.א. שעליו להתעסק בחקלאות הכפר החדש).

ר' ישראל יצחק (בעיגול)

בבית הכנסת המרכזי בכפר חב"ד

תמונה משפחתית - תשט"ו. ההורים עם הבנות רבקה ושורקה והבן פייביש

תשט"ו - תשט"ז (?)

מדריך בבית ספר למלאכה בכפר חב"ד

ביקור בבית ספר למלאכה. מימין לשמאל: ר' ישראל יצחק, הרב אונטרמן (מאחור ר' דוד חן)

ביקור בבית ספר למלאכה. במרכז התמונה מימין לשמאל: ר' פיניע אלטהויו, הנשיא שז"ר, הרב קרסיק, ר' ישראל יצחק

ר' ישראל יצחק עומד שלישי מצד ימין

תשט"ז

המעבר לבית החדש

בשנת תשט"ז קבעו את משכנם בבית החדש (מספר 57) – מבנה צנוע שהוקם על ידי הסוכנות היהודית. כחלוצים בין 74 המתיישבים הראשונים בכפר, זכו גם הם לקבל נחלה חקלאית משלהם. הבית הכיל שני חדרים בלבד: חדר אחד נועד להורים, והשני שימש כחדר השינה של הילדים – תחילה לארבעה, וברבות

השנים (בין תשי"ח לתשכ"ג) לשבעה ילדים. חדר זה שימש בשעות היום גם כחדר האוכל המשפחתי. המטבח שכן בחדר נפרד, בעוד השירותים ניצב בחוץ.

משמאל: הבית החדש (תשט"ז - תשכ"ד)

צולם בכניסה לבית. מימין לשמאל: רבקה, פייביש, הסבא ר' חיים מאיר, ירחמיאל, שורקה, מענדל, משה (מוסטר), שמוליק

תשט"ז

צוואת האבא - שחיטה

אביו ר' שמואל ז"ל נפטר ביום רביעי ט' ניסן תשט"ז - מנוחתו כבוד בית עלמין הישן צפת (ליד אחיו של הרבי, ישראל ארי' ליב).

ציטוט מהצוואה:

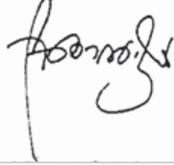

קבר אביו ר' שמואל (בעיגול) ליד קבר אחיו של הרבי - ר' ישראל ארי' ליב

" . . ח) תשתדלו למעה"ש שא' מכם (יותר נכון שבני יחיא'ל יהודא שי') או א' מחתני שיחננו השי"ת ביר"ש, ימלא את מקומי בעבודת הקודש עבודת השחיטה (להשתדל להתלמד את מלאכת ואומנות הקודש הזאת, בעיה"ק ירושלים או במקום אחר) ויוכל אי"ה להתפרנס מזה. תשתדלו כזה ע"י אגודת השוחטים וע"י הרבנות הראשית דפה ת"א.

ט) אמכם תחי' תהי' אצל מי שימלא את מקומי בעבודת השחיטה".

מכתבי הרבי אודות הצוואה

<p>זלמנוב = הי"ד RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn 13, N. Y. HYacinth 3-9250</p>	<p>מנחת מענדל שניאורסאהן ליובאוויטש 770 איסטערן פארקווי ברוקלין, נ. י.</p>
<p>משפחת זלמנוב, שיחיו.</p>	<p>בי"ה, כח' ניסן תש"ז ברוקלין</p>
<p>שלום וברכה במענה על מכתבם מא"ח הפסח, בו כוחבים אודות המשרה דשו"ב דתל אביב, והשאלה מי מהמשפחה יכהן בה, וכנראה ממכתבם שאיך שיחליטו בזה תסכים הקהלה (אף שלכאורה קצת חסי' בדבר, כיון שע"פ רוב גם להם חו"ד בענינים כגון דא), ומתאים להמצב והשינוים העלולים לבוא, כמובן אין כדאי לדחות הפועל בזה לזמן ארוך, ולכן אם אין עוד מוחלט מ'ול"ח של אחותם תחי' – יש על אחר מהבנים לקחת משרה הנ"ל, ומוכן שזה צריך להיות בהסכם זוגתו של המועמד לזה, ואם כולן מסכימות ויש אפשרות בזה, כדאי שיקח משרה הנ"ל חו"ח כו' יחיאל מיכל יהודא ליב שליט"א כיון ששמו מוזכר בהצוואה, אבל בתנאי אם אחד מהאחים יעשה שו"ב במקומו ברמת גן, אם מאיזה סיבה קשה לעשות כהנ"ל – על ענינים אזי יקבל המשרה בתל אביב אחד משני האחים, וטוב יותר זה שיחליט אומנות השו"ב מהיר, והשי"ח ינתם בדרך הטובה לכאוי"א מהם בנוסחיות וברוחניות גם יחד, ויארץ י"י אם שחליט"א בטוב ובנתישים, וחראה רוב נחת הסידורתי מכל יו"ח שיחיו.</p>	
<p>כנראה לשו"ב בכל האמור </p>	

בי"ה. כח' ניסן תש"ז
 ברוקלין

משפחת זלמנוב, שיחיו.

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מא"ח [=מאסרו חג] הפסח, בו כוחבים אודות המשרה דשו"ב דתל אביב, והשאלה מי מהמשפחה יכהן בה. וכנראה ממכתבם שאיך שיחליטו בזה תסכים הקהלה (אף שלכאורה קצת תמי' בדבר, כיון שע"פ רוב גם להם חו"ד בענינים כגון דא), ומתאים להמצב והשינוים העלולים לבוא, כמובן אין כדאי לדחות הפועל בזה לזמן ארוך, ולכן אם אין עוד מוחלט מ'ול"ח [=מיועד להיות חתן] של אחותם תחי' – יש על אחר מהבנים לקחת משרה הנ"ל, ומוכן שזה צריך להיות בהסכם זוגתו של המועמד לזה. ואם כולן מסכימות ויש אפשרות בזה, כדאי שיקח משרה הנ"ל הו"ח כו' יחיאל מיכל יהודא ליב שליט"א כיון ששמו מוזכר בהצוואה, אבל בתנאי אם אחד מהאחים שיי' יעשה שו"ב במקומו ברמת גן. אם מאיזה סיבה קשה לעשות כהנ"ל – אזי יקבל המשרה בתל אביב אחד משני האחים, וטוב יותר זה שיתלמד אומנות השו"ב מהיר. והשי"ח

ינחם בדרך הטובה לכאור"א מהם בגשמיות וברוחניות גם יחד, ויארץ ימי אמם שתליט"א בטוב ובנעימים, ותראה רוב נחת חסידותי מכל יו"ח שיחיו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור חיי"ק

<p>זלמנוב-כפר חב"ד RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn 13, N. Y. HYanah 3-9250</p>	<p>חנחס מענדל שניאורסאהן ליובאוויטש 770 איסטערן פארקווי ברוקלין, נ. י.</p>
<p>הור"ח אי"א נו"נ כו' מוה' ישראל יצחק שי'</p>	<p>כ"ה. ב' מנ"א תשט"ז ברוקלין</p>
<p>שלום וברכה! במענה על מכתבו מכ"ה תמוז. - נכון הדבר שימשיך בלימוד אומנות השו"ב, כיון שקשור זה בצוואת אביהם ע"ה. אבל ביחד עם זה, לעת עינה לא יעזוב עניני החקלאות (אף אם עי"ז יתארך יותר זמן ליסודו אומנות השחיטה) עדי ידע ברור שמצליח בהלימוד. כן-בניחותא-יחפש אחרי איש הפחאים למסור לו החלקה בכפר חב"ד, כעזרון דהמלך ועד הכפר.</p>	
<p>בברכה </p>	

כ"ה. ב' מנ"א תשט"ז
 ברוקלין

הור"ח אי"א נו"נ כו'
 מוה' ישראל יצחק שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ה תמוז. - נכון הדבר שימשיך בלימוד אומנות השו"ב, כיון שקשור זה בצוואת אביהם ע"ה. אבל ביחד עם זה, לעת עתה לא יעזוב עניני החקלאות (אף אם עי"ז יתארך יותר זמן לימודו אומנות השחיטה) עדי ידע ברור שמצליח בהלימוד. וכן - בניחותא - יחפש אחרי איש המתאים למסור לו החלקה בכפר חב"ד, כמובן בהסכם ועד הכפר.

בברכה חיי"ק

מכתב הרבי בקשר לעבודתו כשו"ב

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה ישראל יצחק שי'
שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מר"ח ניסן חדש הנסים והגאולה בו כותב אודות קבלת קבלה על שחיטת עופות, – וצ"ע אם כוונתו בדיוק רק עופות, שאז הרי אין זה דבר שלם עדיין, ואפשר כן הוא המנהג במקומו אבל לכאורה כדאי ללמוד אומנות מלאה אפילו אם בעתיד הקרוב נראה שיתעסק רק בשחיטת עופות, ובטח אין זה קשור בקישוים מיוחדים.

נעם לי לקרות במכתבו מביקורו במושב עולי טריפולי ובודאי לא יסתפק בזה כלל וכלל ויוסיף בהחזקת היהדות והפצת המעינות הוצה שנוסף על הענין העיקרי בזה ה"ז סגולה להוספה בכרכות השי"ת בהמצטרך לאדם וב"ב, ואם בכל אדם הדברים אמורים עאכו"כ בתמימים ובני תמימים צעירים, וק"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולחג פסח כשר ושמח.

אגרות קודש חלק ט"ו ע' נג

תשטז – תשמ

שו"ב באגודת השוחטים יפו – תל אביב

מלאכת השחיטה הייתה על פי הוראתו המפורשת של הרבי "שימשיך בלימוד אומנות השו"ב, כיון שקשור זה בצוואת אביהם ע"ה". הוא החל את עבודתו כחבר ב"אגודת השוחטים" של תל אביב-יפו.

הבן שמוליק שי' מספר:

בשעה 2:30 לפנות בוקר, כבר הי' אבא בדרכו לתל אביב במונית מיוחדת שהובילה אותו אל המשחטה. את תפילת שחרית הי' מתפלל שם, ובשעה 10:30 בבוקר הי' מסיים את משמרתו ושב לביתו באוטובוס.

לאחר מנוחה קצרה, לא פסק אבא ממלאכתו. במשך תקופה מסוימת עבד אחר הצהריים בצרכנייה של ר' מענדל בליניצקי, אך את עיקר מרצו הקדיש לצורכי ציבור באמונה. הוא פעל במסירות בוועד כפר חב"ד ובצא"ח, ובערבים

אחד-מיוחד

מכתב הרבי לאגודת השוחטים יפו – תל אביב, בו מתבטא על ר' ישראל יצחק בתואר "אחד מיוחד" [ההדגשות אינן במקור]:

ב"ה, כ"ד אלול תשכ"א
ברוקלין

אגודת השוחטים יפו – תל אביב
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מכ"ב אלול ע"י אחד-מיוחד שלוחם ב"כ [=בא כחם] הרה"ח אי"א נו"נ בעל מדות וכו' מוה' ישראל יצחק שי' זלמנוב שו"ב, וכבקשתם יזכירו האגודה וחברי' שי' על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבם.

ובעמדנו בפרשת אתם נצבים היום כולכם, ופירשו חז"ל (תנחומא) אימתי בזמן שתהיו כולכם אגודה אחת,

והעיר עוד בזה וגם האיר רבנו הזקן בתורתו על הכתוב האמור, פרשה זו קורין לעולם קודם ראש השנה כו' שכולם מתאספים יחד להיות לאחדים כאחד כו' ונעשים רשות היחיד ליחודו ית',

ויהי רצון שיקוים בכל אחד ובמשפחתו שי' ברכת הכתוב להיות נצבים ומזומנים לכריתת הברית עם ה' אלקינו, שזה ממשיך עד למטה מעשרה טפחים, נצבים וקיימים בכל המצטרך להם בגשם וברוח.

עדי יאירם הקב"ה אור עולם (ככתנחומא), בתוככי כלל ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

ככבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה.

מימין לשמאל שלושת האחים:
ר' וועלקע (זאב), ר' ישראל יצחק, ר' לייב

פגישה משפחתית חדשית

ציטוט מהצוואה:

"... (ד) כל ימיכם תחיו באהבה ואהבה וריעות אמיתית, ותתעניינו איש אל אחיו בכל פרטי עניניו בגור'ו. וכן בכל פרטי עניני הגור'ר של אחיותיכם שת[חי] ולהשפיע תמיד עליהן כפי האפשריות שיתנהגו עפ"י דרכי התורה".

מימין לשמאל: הדודה מיכלא, הדוד נפתלי קראוס (מוסתר), הדוד יצחק חיימוביץ, הדוד וועלקע, האבא ר' ישראל יצחק (מוסתר חצי), הדוד לייב, הדודה רבקה (כנראה תמונה מפגישה חדשית)

מימין לשמאל: הדודה בתי'ה, הדוד וועלקע (זאב), האבא ר' ישראל יצחק, הדוד נפתלי קראוס, מאחור הילד ירחמיאל זלמנוב (כנראה תמונה מפגישה משפחתית בבית)

תשכ"ב

ועדת ההגרלה לנסיעה לרבי

בשנת תשי"ג הוקמה "ועדת ההגרלה" לנסיעה לרבי בראש הוועדה עמד החסיד ר' פאלע כהן.

הבן משה ועזרא ערד (ווייס) שיחיו מספרים:

אבא הדפיס עבור ההגרלה פנקסים מיוחדים שכללו: רישום רוכש, כרטיס השתתפות, דף ריק והעתק לדו"ח של רשימת המשתתפים בהגרלה.

ההגרלה נערכה באמצעות שני כובעים: האחד הכיל את שמות המשתתפים והשני פתקים חלקים, כשבאחד מהם הי' פתק שכתוב עליו "זכה בגורל". במידה והצטבר סכום שאפשר רכישת כרטיס נוסף או חלקי, הוחזרו השמות לכובע להגרלה נוספת על היתרה.

זוכה בגורל

בשנת תשכ"ב זכה ר' ישראל יצחק בהגרלה שנערכה ונסע לחודש החגים לרבי.

בעת שהותו אצל הרבי, התקיים הכינוס השישי של צא"ח ביום א' דחומה"ס י"ז תשרי תשכ"ב.

המנחה ר' יוסף הלוי וויינבערג הזמין את ה"זוכה בגורל" ר' ישראל יצחק זלמנוב לנאום כשמתבטא אודותיו שהוא בנו של א' חסידישער איד" הידוע לכולם מחשובי אנ"ש בארץ ישראל – ר' שמואל זלמנוב, עם יחוס עצמו גם כן,

וע"פ הערת ר' ישראל לייבוך – מעדכן את כולם שאחיו ר' לייבל כבר זכה פעמיים בגורל – "משפחה של זוכים בגורל לבוא לרבי".

מכתב ברכה מהרבי לר' ישראל יצחק הזוכה בגורל

תמליל דברי ר' ישראל יצחק זלמנוב באידיש:

"די ערשטע זאך איז ברוכים היושבים, מיר זיינען די ברוכים הבאים, זייט איר די ברוכים היושבים.

די זאך איז אזוי: דער אויבערשטער האט מיר

מזכה געווען, אז (איך בין געווען דער וואס) איך האב זוכה געווען צו זיין א שליח, פון פינף און אכציק אנ"ש, צו קומען דא זיין ביי דעם רבי'ן זאל געזונט זיין, און צו הערן.

איז אביסל האב איך זכויות, ווי מ'זאגט עס ביי אונז, די זכויות מיינע זיינען טאקע דא, איך שעם זיך נישט מיט דעם, וואס וואו ס'איז דא א פעולה פון צעירי חב"ד – איך גלויב אז די חברים וואס זיינען דא וועלן מיר נישט [. .] איך זאג אז ניט. בלב ונפש, איך קוק נישט אף דער צייט, ווייל די פרנסה גיט, ווי ר' ישראל האט דערמאנט, די פרנסה גיט דער אויבערשטער, מ'דארף ניט זוכן נאך א שטונדע און נאך א שטונדע. ארבעטן דארפסטו פארדינען וואס ווייניקער, אבער טאן אין די פעולות, אפגעבן זיך וואס מערער. בין איך מאחל אלעמען אז

יעדער איינער זאל זיך אפגעבן וואס מערער און וואס שטארקער, און טאקע בימינו ממש, אתי מר, און מיר זאל זוכה זיין צו גאולה שלימה, לאלתר לגאולה, און שען".

תרגום:

"ראשית, ברוכים היושבים. אנו ברוכים הבאים אזי אתם ברוכים היושבים. הענין הוא: השם זיכה אותי, שיש לי את הזכות להיות שליח של 85 אנ"ש. לבוא כאן להיות אצל הרבי שליט"א ולשמוע.

קצת זכויות יש לי, (כמו שאומרים אצלנו) הזכויות אכן שלי, ואינני מתבייש בזה. היכן שיש איזו שהיא פעולה של צעירי חב"ד - אני מאמין שחבריי הנמצאים כאן, אותי הם לא [. .] בלב ונפש, אינני מסתכל על הזמן, (כיון שאת הפרנסה) כפי שר'

ישראל (לייבוב) הזכיר שאת הפרנסה נותן השם. לא צריכים לחפש עוד שעה ועוד שעה. לעבוד אתה צריך, להרוויח מה שפחות, אבל לעשות את הפעולות, צריכים להתמסר מה שיותר.

אני מאחל לכולם שכל אחד שיתמסר מה שיותר ויותר בחוזק. ואכן בימינו ממש, אתי מר, ונזכה לגאולה שלימה לאלתר לגאולה ומיד".

לאחר הדברים הקצרים של ר' ישראל יצחק, הרב וויינבערג אמר: על זה שצריכים לבקש מהאורחים לדבר יותר באריכות, על זה לא ציפיתי.

בהתוועדות שמחת בית השואבה תשכ"ב, הרבי ביקש שימסרו דו"ח מהכינוס של צא"ח. כשר' וויינבערג מסר את הדו"ח בהתוועדות אמר: השוחט מתל אביב ר' ישראל יצחק זלמנוב דיבר ואמר, שזכות פעילותו בצא"ח הביא לכך שזכה בגורל, ומציע שכולם יתעסקו בצא"ח וזה יביא להם רק טוב וכו'.

ר' ישראל יצחק נואם בכינוס צא"ח

יושב שני משמאל בכינוס צא"ח

לאחר מסירת הדו"ח מהכינוס – צוה כ"ק אדמו"ר שליט"א, שכל אלו שנאמו בכינוס יאמרו "לחיים", ואח"כ כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר:

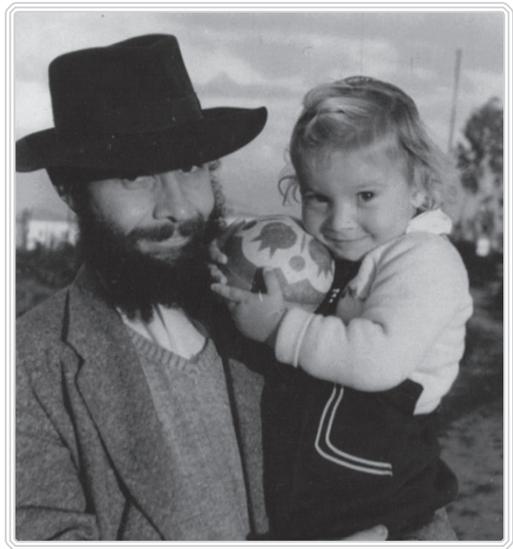
"כאמור לעיל, הרי זה המשך לה"כינוס", וכיון שכל "נאום" יכולים לעשותו באריכות, ויכולים לעשותו באופן של מועט הכולל את המרובה. הנה כאשר אומרים "לחיים", הרי זה כולל נאום ארוך וכללי".

אולי הרבי מרמז על הנאום הקצר של ר' ישראל יצחק, שהוא באופן של מועט הכולל את המרובה.

תאונת דרכים בניו יורק

הבן מענדל שי' מספר (שמע מר' שלמה אהרן הולצברג (מקבוצה תשכ"ב)):

בתפילת ערבית של ליל שמחת תורה של שנת תשכ"ב ב-770 ה'יה עומס בלתי רגיל. ר' בערל בויגארטען הגיע מארגנטינה עם חמישה אורחים, ואבא עמד ממש לידם יחד עם ר' הולצברג. הלחץ במקום ה'יה פשוט בלתי נסבל – תחושה שמרגישים אותה פיזית, כאילו מאה אנשים דוחפים אותך בבת אחת – עד שאחד האורחים הארגנטינאים פשוט איבד את הכרתו והתעלף.

ר' ישראל יצחק עם הבן מענדל לפני האפשרעניש (תשכ"א)

בדרך כלל, הרבי לא ה'יה נוהג להגיב למקרים של התעלפויות ב-770, גם לא בזמנים לחוצים כמו 'תקיעות'. אבל הפעם זה

ה'יה אחרת. ר' הולצברג ראה בעיניו איך הרבי מסתכל ומסמן בידו הקדושה לאבא, ממש מרמז לו שיוציא את האיש שהתעלף החוצה. אבא כמוכן מיהר להוציא אותו לאוויר, העיר אותו ודאג לו, ורק כשהכל ה'יה בסדר חזר פנימה לבית הכנסת.

(ר' הולצברג אומר שכנראה זה ה'יה באופן של להקדים רפואה למכה (לתאונת דרכים דלהלן), על פי מה שנאמר "כל המציל נפש אחת מישראל וכו'").

כאותו לילה לפנות בוקר, אחרי ההקפות והסעודת חג, הרבי לימד את הניגון החדש של אותה שנה, "אנעים זמירות". [אגב, באותה תקופה, האורחים מהארץ היו מניחים תפילין ביום טוב שני של גלויות בצנעה, אז הם היו סוגרים את הדלתות והחלונות בבית הכנסת למעלה ומתפללים].

אחרי לימוד הניגון החדש, אבא הלך למקווה. כשהוא חצה את הכביש ליד "קאסטיערער מקווה" (בפינת הרחובות איסטרן פארקווי וברוקלין), עברה מכונית

ר' ישראל יצחק עם הבן שמוליק (תשי"ז)

נהוגה בידי אדם שחור ופגעה בו. ר' יעקב נח שטרסברג, שהיה במקום, לא איבד את העשתונות. הוא פשוט תפס ברכב כדי שהנהג לא יברח, וחיכה שם עד שהגיעה המשטרה ורשמה את כל הפרטים. אבא נלקח לבית הרפואה, ושם שמו לו גבס.

+

הבן שמוליק שי' מספר ששמע מאביו:

שמוליק ומענדל (תשי"ט)

הרבי התעניין במצבו של אבא כמה וכמה פעמים. לפני ההתוועדות של יום שמחת תורה, הרבי שאל אם אבא נוכח, ומיד מיהרו להביא אותו מהבית של הרב שמואל זלמנוב שבו התארח.

אבא ישב בשולחן למטה, ממש מול הרבי, שהביט לעברו כו"כ פעמים במהלך ההתוועדות. אבא סיפר אחר כך שבאותם רגעים הוא סבל מכאבים חזקים ובקושי הצליח לזוז. למרות

הקושי - להתוועדות של שבת בראשית הוא כבר הגיע בכוחות עצמו מלכתחילה.

הרבנית מרגיעה: "אין חשש לסכנת נפשות"

ר' ירמי' שי' (ב"ר ישראל יוסף) זלמנוב כותב:

חכמה למופת. שעות הבוקר המאוד מוקדמות של שמחת תורה ה'תשכ"ב. זה לא מכבר הסתיים אחד המעמדות המיוחדים לו זכו בני דור דעה - לימוד ניגון חדש מפיו של הרבי. "אנעים זמירות ושירים אארוג, כי אליך נפשי תערוג; נפשי

חמדה בצל ירך, לדעת כל רוז סודך".

הרבי שב למעונו שברחוב פרזידנט (הנשיא!) 1304, לאחר לילה ארוך וגדוש באלפי קרני אור של תורה ושל זמרה, של שמחה ושל ערגה, של שירה ושל סוד.

חנות אחותו בתי"ה תחי' קראוס (ח' כסלו תשי"ח)

אחרוני החסידים מרוקנים אט אט את הבית שהכיל את תעצומות הרוח, כשבפיהם מתנגן לו חרש הניגון שזה עתה למדו. חלקם הלכו לנוח לקראת יום חדש מלא שמחה של תורה, אחדים הלכו לטבילה של הכנה לתפילת החג, ומעטים שנשארו לארגן מנין לקריאה בתורה כדי לקיים את המנהג לקבל עליה ביום חגה של התורה.

תמונה משפחתית (שבת תשכ"א – אחרי לידת הבן משה)

על האחרונים נמנה אבי שיחי', אז בחור בן עשרים ושנים וקצת, תלמיד הישיבה ב-770, זמן קצר לפני צאתו עם עוד מספר בחורים כקבוצת שליחים לישיבת תומכי תמימים בלוד.

לפתע הגיעה שמועה על תאונת דרכים שאירעה בסמוך. נהג שחור, אולי שכור, פגע בהולך רגל שחצה את שדרות איסטערן פארקוויי כדי לטבול במקווה הטהרה בפינת השדרות איסטערן פארקוויי וברוקלין. על פי השמועה, התאונה קשה – הנפגע איכד דם רב ופונה לבית הרפואה "קינגס קאוונטי" הנמצא במרחק לא רב.

החסיד שנפגע בתאונה הוא בן דודו של סבי, הרה"ח ר' ישראל יצחק זלמנוב, או כפי שרגילים היינו לכנותו ר' ישראל-איטשע, אשר זכה בגורל והגיע לשהות בד' אמותיו של הרבי בתקופת החגים. החסידים שנכחו אותה עת ב-770, החלו להפציר באבי שילך לבקש ברכה לרפואה שלמה. "זהו הרי בן משפחה שלך, ומבשרך לא תתעלם!" אבי הרגיש אי נוחות רבה, והלחצים רק הלכו וגברו. "רק

אתה יכול לעשות זאת!", טענו, "הרי אתה בן בית בכית הרכי והרכבנית!" ושוכ הזכירו לו כי הפצוע שאר בשרו. ולחצו עוד ועוד. "פיקוח נפש!" - דחקו בו.

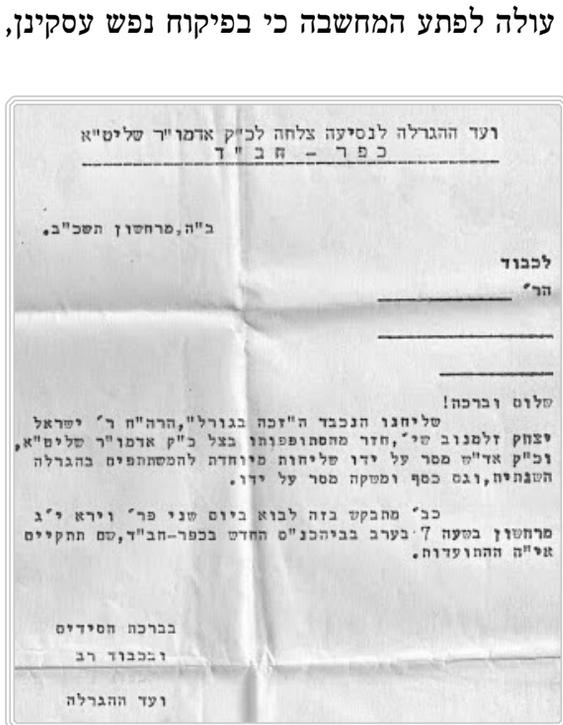
אבי חש כי אין בררה, וברגשות מעורבים יצא לעבר ביתו של הרבי. מדי פעם הרהר חרטה בליבו, אך תיכף התעשת בהיזכרו ש"קרוב משפחה נתון במצב של פיקוח נפש ורק אתה יכול לעשות משהו בעניין". בצעדים מדודים עשה את הפסיעות האחרונות המובילות אל הבית. מספר נקישות על הדלת נותרו ללא מענה. חלפו רגעים אחדים. עוד כמה נקישות, ושוב שקט. המתנה דרוכה. מחשבות רצות וחולפות...

היו אלו שניות של התלבטות קשה - האם נעשה המקסימום האפשרי ולא נותר אלא לחזור כלעומת שבא, או שמא אם כבר נעשה המאמץ, הנפשי בעיקר, הרי שיש למצותו עד לקבלת התוצאה המבוקשת...

ובתוך המונולוג הפנימי הזה עולה לפתע המחשבה כי בפיקוח נפש עסקינן, וביום טוב שני של גלויות עסקינן, ואם כן יש אולי מקום להקל וללחוץ על הפעמון...

בינתיים נפתחה הדלת. הרבנית.

העובדה שמאז ינקותו זכה אבי להסתופף בצילם של הרבי ושל הרבי הקודם ובני ביתם, לא הצליחה למנוע את תחושת אי הנעימות שפשטה ברגע שדמותה של הרבנית נראתה בפתח. אבי פתח בהתנצלות נרגשת על החוצפה בהופעתו הבלתי קרואה, והסביר את המצב שהביא אותו לעשות כך.

הזמנה מ"ועד ההגרה" להתוועדות ברוכים הבאים בשוכו מהרבי

הרבנית, בשלוח האופיינית לה, הסבירה לו כי אל לו להצטער על החלטתו לבוא, אך הרבי כבר עלה לחדרו ולא ניתן כעת להפריע לו. יחד עם זאת, הרגיעה

ב.ה. יום ... חודש ... שנת ...

כבוד הנחלת צעורי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
תל-איביב רח' הרב קוק 16. ת.ד. 4446

אבקש לציין את השמות והפרטים דלהלן ב"ספר החסידים" ליום המסוגל כ"ד טבת תשכ"ג

שם פרטי: ... שם משפחה: ...
שם האב: ... שם האם: ...
מקום הלידה: ... שנת הלידה: ...
באווה ושיבות למד: ...
משנת: ... עד שנת: ...
שם האשה: ... שם אבית: ...
סמות בני-ביתו: ...
הכתובת: ...
תלפון ס"י: ...
תעודה: באם יש לו אינפורמציה חשובה נוספת, נא לציין על טופס נפרד.

כרטיס רישום לספר החסידים (תשכ"ג)

ואמרה: "פעמים רבות אנשים נלחצים יתר על המידה בראותם שטפי דם. סביר להניח", הוסיפה, "כי גם הפעם מדובר בפגיעת גפיים ואין חשש לסכנת נפשות..."

בחלוף שעות אחדות, כשהוא מגובס ברגלו ומובל בכסא גלגלים, נכנס ר' ישראל יצחק והשתתף בהתוועדות שמחת תורה שערך הרבי..

הבן מענדל שי' מספר:

נסענו כל המשפחה לשדה התעופה לוד כדי לקבל את פניו של אבא. הייתי אז ילד כבן שלוש וחצי, ואני זוכר שעמדנו למעלה, על המרפסת המשקיפה אל המטוסים. היתה לי הפתעה כשראיתי את אבא יורד במדרגות המטוס - עם גבס והולך עם קביים.

הבן שמוליק שי' מספר:

אבא הביא לנו סידורים מאמריקה. לא ברור לי האם הרבי נתן לאבא ביחידות סידורים עבור הילדים או שהוא קנה אותם בעצמו.

תשכ"ד-ה'

הוראת הרבי להרחיב את הבית

רעייתו מספרת:

כשקבלו מאמריקה את הכסף (הרבה כסף) מהביטוח עבור התאונת דרכים, אבא כתב לרבי: מה לעשות עם הכסף? הרבי ענה: "לבנות בית בהרחבה".

ילדי המשפחה בחצר הבית הארעי

אכן כך הי'ה, בשנת תשכ"ד/כ"ה (הקבלן הי'ה ר' יעקב גרוסמן), שיפצנו והרחבנו את ביתנו בהרחבה - 4 חדרי שינה (חדר הורים, חדר בנים, חדר בנות וחדר לסבא ר' חיים מאיר גרליק), סלון גדול, מטבח ולידו חדר אוכל, 2 שירותים, 2 מרפסות וכו'. (מהמשפחות הראשונות בכפר חב"ד עם בית גדול, הבית קיים כך עד היום).

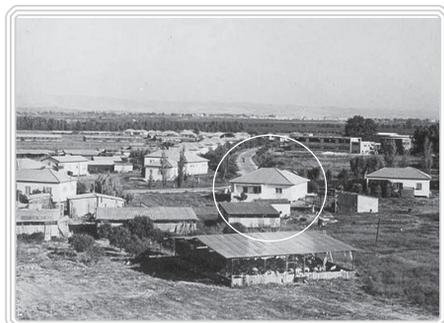
בזמן הבנייה, שנמשכה למעלה משנה, עברנו לגור לבית בשכונת "בית של הרופא" שהי'ה אז ריק.

עבודת הבנייה

הבנים מענדל וירחמיאל על רקע הבית הארעי

הבית החדש לאחר ההרחבה (ארכיון ר' מוליק שי' ריבקין)

עומדים: הבת רבקה והבן משה בכניסת החצר לבית הארעי. ברקע בניית והרחבת הבית החדש

עוסק בצרכי ציבור באמונה

הבן משה שי' מספר:

לעניות דעתי, בכל הנוגע לפעילותו הענפה של אבא בכפר חב"ד ובשורות צא"ח, רב הנסתר על הגלוי. כילדים, נחשפנו רק למעט – לאותם פרויקטים שבהם זכינו לסייע לו בעצמנו. את שאר התמונה אנו משלימים מזיכרונות שסיפרו לנו זקני הכפר מעת לעת, וממה שראינו כמו עינינו: את האכפתיות היוקדת שלו שהדברים ייעשו על הצד הטוב ביותר, כדי לגרום נחת רוח לרבי. להלן כמה מהענינים שבהם עסק [הדברים לא באים על פי סדר הזמנים]:

א. יו"ר המועצה הדתית

אבא כיהן כיו"ר המועצה הדתית בכפר, והיה האחראי הכולל על תפקוד ענייני הדת ביישוב: תחזוקת המקוואות, תיקון העירובין ופיקוח על הכשרות. (על פועלו בתחום המקוואות הרחבתי בנפרד בכתבי על שנת תשל"ו).

ב. ועד הכפר ואירועי הציבור

כחבר בוועדת האירועים של ועד הכפר, היה מעמודי התווך של האירועים המרכזיים – מהקפות שניות ועד להתוועדויות הענק של י"ט בכסלו. הוא ניהל בפועל את המערך הלוגיסטי, בדגש על תחומי התאורה וההגברה, כדי להבטיח את הצלחת המעמדים.

ג. גבאות בבית הכנסת המרכזי

בתפקידו כגבאי בבית הכנסת המרכזי, הקדיש תשומת לב מיוחדת לארגון וניהול ההתוועדויות וה"קידושים" המשותפים בשבתות ובחגים.

ד. זרוע הביצוע של מוסדות חב"ד

אבא נטל חלק מרכזי במיזמים רחבי היקף בכפר ובצא"ח:

1. מאפיית מצות שמורה: ליווי והפעלת המאפייה.
2. מבצע מצה לתלמיד: הנחלת מנהגי חג הפסח לאלפי תלמידים.
3. קייטנת "גן ישראל": דאגה לחינוך הילדים בימי הקיץ.
4. מערך האירוח: ארגון לוגיסטי של אירוח תלמידים ומשפחות בכפר בשבתות ובחגים.
5. הגרלות לנסיעה לרבי: ריכוז ההגרלה שאפשרה לרבים לזכות להסתופף

במחיצת הרבי.

6. מבצעי פורים: אריזה וארגון של משלוחי מנות לבתי ספר ולחיילי צה"ל.

7. שמחות בקהילה: עזרה וסיוע בארגון חתונות ואירועים חגיגיים שנערכו בכפר.

הפצת המעינות וזיכוי הרבים

הבן שמוליק שי' מספר:

"אחת התמונות המיוחדות שנחרטו בזיכרוני מדמותו של אבא, קשורה למסירותו להפצת קולו של הרבי. באותן שנים, בשלהי שנות הכפיי"ם, היו סלילי ההקלטה מההתוועדות ב'770' עושים דרך ארוכה מניו יורק לארץ הקודש; הם נשלחו מר' מאיר הארליג לידיו של הרב גליצנשטיין בירושלים, וכך מהרוד, הרב גרשון מענדל, לאביו - סבי ר' חיים מאיר גרליק.

באותם ימים, הי'ה אבא היחיד באזור שהחזיק בבעלותו מכשיר הקלטה מסוג 'סלילים' (Reel-to-Reel). כשנודע כי הגיעה הקלטה חדשה, הייתה התרגשות רבה: חסידים מכל רחבי הארץ היו נוהרים לבית הכנסת המרכזי בכפר חב"ד כדי לזכות ולשמוע את קול הקודש. מחזה נדיר ומעורר השראה הי'ה לראות את הקהל מצטופף סביב מכשיר הטייפ, ומאזין להקלטה ביראת כבוד ובהתבטלות, כאילו היו נוכחים באותו רגע ממש בהתוועדות אצל הרבי".

עזרה לישיבת 'אחי תמימים'

עוד מספר הבן שמוליק שי':

"מבין זיכרונות הילדות שלי בראשית שנות הכפיי"ם, חקוקים ביקורי הפתע של הרב חיים שאול ברוק בביתנו. בכל פעם שהגיע, הי'ה אבא מתלווה אליו לסיור בין בתי התושבים בכפר חב"ד, במטרה לאסוף כספים עבור ישיבת 'אחי

תמימים' בראשון לציון.

אף שלא נכחתי פיזית במפגשים הללו, אני זוכר היטב את אבא מודיע: 'אני צריך ללכת עם הרב עכשיו כדי לעזור לו'."

תיקון העירוב

עוד מספר הבן שמוליק שי' (שמע מהדוד, הרב גרשון מענדל):

בערב שבת אחד בשנות היו"דים, התגלה כי העירוב בכפר פסול. בבית הכנסת התעוררה מהומה; המתפללים החלו להאשים זה את זה באחריות למחדל, וכידוע – "וד"ל". עם צאת השבת נשכח העניין, ואיש לא פעל לתיקונו.

אך אבא ניגש במוצאי השבת אל המרא דאתרא, הרב שניאור זלמן גרליק, וביקש ללמוד עמו את הלכות העירוב. במשך השבוע שקד אבא על תיקון העירוב כמו ידיו, בהנחיית הרב ובצנעה.

בליל שבת הבא, כשהקהל הגיע לבית הכנסת, התחדשו חילופי ההאשמות על הזנחת העירוב. רגע לפני התפילה, עלה הרב לבימה והודיע: "העירוב תוקן על הצד הטוב ביותר". הקהל נותר המום – לאיש לא הי'ה מושג מי פעל ומתי, אבל היות וזמן התפילה הגיע לא יכלו לשאול את הרב..

תשט"ו – תשכ"ד (?)

קייטנת "גן ישראל" בכפר חב"ד

ר' ישראל יצחק רוכב על הגמל
(קייטנת גן ישראל)

ר' יצחק גאנזבורג כותב: ע"פ בקשת הרבי לדאוג לילדי ישראל למסגרת חינוכית הולמת גם בזמן ה"חופש", לכן הוחלט על הקמת "קייטנה" לבנים ולבנות בנפרד.

בשנים הראשונות התמקמו הקייטנים באוהלים, על שטח אדמה שהי'ה שייך ל"בית רבקה". בשנים מאוחרות יותר, קיבלו את הבניינים שהיו שייכים אז ל"בית רבקה".

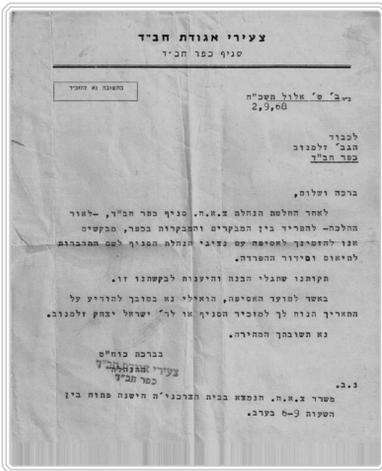
אבא נרתם לעזור בכל מאודו לארגון קייטנת "גן ישראל" בכפר חב"ד.

פעילות בצא"ח

ציטוטים מ"בטאון חב"ד":

בש"ק פ' זכור תשי"ד - בצפרי"ה, בשכון החדש של הפוהמ"ז נאמו ר' זוסיא וילימובסקי ור' ישראל יצחק זלמנוב. (ב' י"ג ניסן תשי"ד, חוברת חמישית עמ' 26)

יום רביעי, י"ח ניסן, ג' דחומ"פ תשי"ד - בכנוס הארצי של צעירי חב"ד שהתקיים בכפר חב"ד - יצוין לשבח ידידנו, חבר הועד, ר' ישראל יצחק זלמנוב, שעסק בהכנת הכנוס ותרם את חלקו להצלחתו של הכנוס.

מכתב מצא"ח

י"ב תמוז תשי"ד, חוברת שישיית ע' 23

בהתאם להתעוררות האחרונה בקרב אנ"ש באה"ק ת"ו, על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, לשבות בשבתות-קודש ביישובים שונים בארץ, לשם הפחת רוח חיים יהודיים והפצת מעיינות החסידות - בקרו זוגות של חברי צעירי חב"ד במקומות שונים: הר' ישראל יצחק זלמנוב והת' משה הלפרין במושב בן-זכאי.

ר' ישראל יצחק מכריז

[עיי'ן באג"ק מכתב הרבי ע"ד הביקור אצל עולי טריפולי - הכוונה הוא למושב בן זכאי (נדפס לעיל ע' 32)].

ל"ג בעומר תשי"ז, חוברת י"ד ע' מה

מבצע תפילין

פעילות אירוח לשבתות

רעייתו כותבת:

ידוע לכולם, שכפר חב"ד - הקרן אור של קדושה של חסידות חב"ד, כעיר הבירה של חסידות חב"ד ראשון שבארץ-ישראל, המיוסד על ידי הרבי הקודם,

כ"ק הריי"ץ נ"ע. הכפר חי וקיים (עד עדי עד) תחת הכתר הטהור והקדוש של כ"ק אדמו"ר שליט"א – רבי מליובאוויטש! כשכל מלה של הרבי – המנהיג הדור – זה קודשי-קודש! וכל עצה של הרבי – בלתי לעבור!...

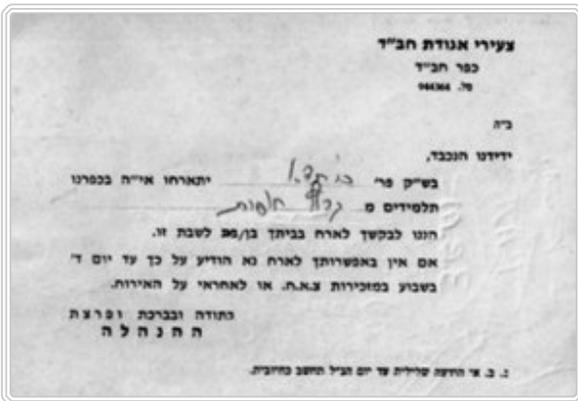
מתייעצים עם הרבי שליט"א חסידים כמו ילדים לאבא האהוב והיקר בכול ותמיד, בכל הבעיות, בכל הענינים מהגדול ועד הקטן, הרי הרבי – נשיא הדור! נשמה כללית! שבחכמתו, בהבנתו בגדולתו – כחכם עליון – נביא, מנהיג הדור וכו' – אין דומה לו בדורנו! חסידי – כולם כאחד, ואחת כמו כולם – ילדים אהובים, יקרים שלו ובכלל כל כלל-ישראל מכל העולם ובכל העולם! בכלל ובפרט!

אחד הדברים האופייניים של הכפר חב"ד – זה הכנסת אורחים! את מסירות-נפש, את האהבה לזולת, ותשומת-לב מיוחדת לאורחים בכל בית שבכפר – אין לו חבר ורע בשום מקום – דוגמא בחייה של חב"ד מדורי דורות!... בכך גם יחס יהודי – אנושי בדרגה עליונה בין המשפחות – האנשים הגרים וכונים את הכפר ידידותי בידידות אמיתית – משפחת אחים! וקבלת אורחים גם בצורה מיוחדת!

גם בבתים הפרטיים לשבתות ולחגים וסתם כך, ובכפר באופן כללי במסיבות של שמחת-תורה י"ט כסלו, בבר-מצוות של ילדי-יתומים, במסיבות – עולים חדשים, במסיבות של אנשי-צבא, אנשי המדינה, לאנשי-משטרה, לבחורי-ישיבות מכל הארץ, לילדי בתי-ספר לקראת החגים וכו' באים במאות ואלפים!...

וסתם בימי חול "באוואונדערן" להתפעל ולהתלהב כפר של הרבי שליט"א לאנשים ולנשים וילדים – לנשום להתבשם באווירה אווירית-קדושה חב"דית: כשיעורי חסידות בתניא, שיחות של הרבי – מאמרים, התוועדויות וכו' לתפוס ולהתעשר ביהדות! בתורה ומצוותיה!

כדי שיהיה סדר מסודר הנהיגו, פתחו מחלקה הנהלית – משרדית – קטנה, בהנהגה ועצה של בעלי ישראל יצחק זלמנוב, זכר צדיק לברכה, איש ועד הכפר דאז – כל שבוע בשבוע שלחו לכל משפחה ומשפחה פתק – שאלון גלוייה – שהכילה כמה

גלוייה שנשלחה ע"י ר' ישראל יצחק לתושבי כפר חב"ד, עבור אירוח לשבתות

שאלות פשוטות כגון: האם יש באפשרות המשפחה לקבל אורחים לשבת, או ליום חול? כמה? נשים? אנשים? ילדים? ילדות? וכו' וכמה. לשלוח תשובה עד יום רביעי! לצא"ח בהכרח! ובלי יוצא מהכלל.

כולם השתתפו במבצע הנהדר הזה בצורה מסודרת למופת! מדריכים עם רכב או בלי רכב, עם זה קרוב, היו מביאים כל אורח ליעדו... לפעמים היו באים אורחים כמה דקות לפני הדלקת נרות, למעלה מהסדר המסודר, כשכבר לא היו מקומות לאן לשלוח, כמובן בעלי ז"ל זכה לאורחים האלה, ה"ה מביא אותם לביתנו - היינו מוכנים לכך או לא כל כך, אבל ב"ה יצאנו בשלום ובשמחה...

זכור לי מקרה מיוחד, ביום שישי אחד גשום וסגרירי מאוד הגיעה טנדר עם קבוצה אנשי קיבוץ (בכלל נשים, על פי רוב בחורות צעירות) כרבע שעה לפני כניסת השבת, כולם רטובים ורטובות מהראש עד כף רגל מתחת הגשם השוטף, קפואים מקור אימים של רוח - סערה חורפית הנושבת בלי רחמים..., הקור חדר לכל אבר. בתיים לאן לשלוח אותם - אין... לכולם נשלחו. אם כן, בעלי הביא את כל הטנדר הביתה... הצפצוף הראשון כבר הודיע על זמן הדלקת נרות, וצפצוף השני בעוד עשר דקות.

כהרף עין הוצאנו כל הבגדים מהארונות, נחוצים ולא כל כך מתאימים, כולם כאיש אחד, בצחוק, בכידור ושמחה מהרו להחליף את הרטוב על יבש במה שהי"ה מתחת ליד - "ליצנים" מאושרים במלוא המילה. לשמחה וצחוק לא הי"ה גבול, אבל כמו אחד, כולם הדליקו נרות שבת כמו רבניות מנוסות בחשק, בשמחה ובהנאה! הקור עושה את שלו... הכנסנו אותם מתחת שמיכות חמות... המצב רוח התחמם... עד הגג... אמרנו זמן קבלת שבת כשהגיע, חילקנו סידורים, אחת מבנותינו התפללה בקול, כולם בנימוס ורצינות התפללו מילה במילה כמו צדקניות ולשמחתם לא הי"ה גבול... ברוממות נפש עילאית!

בבית הכנסת התפשטה השמועה על מקרה הזה... שכנים, ידידים הביאו לקראת סעודות שבת מי מה שיכלו, דגים, בשר, חלות, פירות עוגות וכו' נוסף למזון המוכן שלנו. הסעודות היו כיד המלך. הגיעו גם כמה שכנים, חסידים רבים, השירה חסידית בקעה רקיעים! כך עברה כל השבת מאושרים, שמחים, מרוצים חזרו לקיבוץ - כשעוד קבלו צידה לדרך מכל השיריים...

ממכתבי תודה שלהם כל אחד הדגישה שהם קבלו ערך של קדושת שבת, ערך של אהבת אחים, שאי אפשר לשכוח זאת ושהן משתדלים להדליק נרות שבת קודש בקיבוץ ולהשפיע על אחרות.... גם ישתדלו להתנהג בלבביות אמיתית כמו אנשי חב"ד...

בעזרת בחורי ישיבה, שכדרך כלל לפעמים נוסעים לשם (לקבוצים), נתרבו כמה בעלי-תשובה ש"נשרפו" בהיותם אצל הרבי שליט"א – נעשו חב"דניקים בכל דבר! כך שכל היהודים שבאים במגע עם אנשי חב"ד – אנשי כפר חב"ד מתקבלים בידיים פתוחות, בטוב לב ובשמחה! השפעת כפר חב"ד עשה רגליים בארץ-ישראל... ובחוצה לה!

פעם נשלחו אלינו מהצא"ח (כך זה נקרא) – צעירי אגודת חב"ד – שתי בחורות משתי קצוות העולם. אחת מאירלנד השניה מאלג'יר, שתי יהודיות בהרבה דומות בחן יהודי, ובהתנהגותם העדינה – חמודות ונחמדות ומיד נעשו קרובות לנפשנו – כאילו בנותינו. שתייהם ידעו קצת עברית, התיידדנו איתם מהר, בזמן קצר הן נעשו כמו בני-בית.

שתייהן הגיעו לעבוד בהתנדבות [בתקופת מלחמת ששת הימים] – לעזור לאנשי ישראל במצב הקשה, אך העיקר – להכיר ערך חיים של חבדניקים וללמוד להיות יהודיות כמו שהם שמעו וראו בספרי-קודש של הרבי שליט"א. וללמוד יהדות במעשה... בחיי יום יום...

הבחורה האירופיית נעשה כאן – בישראל, מורה לאנגלית, ובכיתנו מורה לעזרה לילדים חלשים במקצוע... ארגנו שעורי-עזר לילדים מכתות גבוהות וגם לנשים לפי רצונם ויכולתם, השעורי-עזר נערכו בכיתנו. בשעות הפנויות של התלמידים, הבחורה היתה בא מתל-אביב בדיוק בזמן הנכון, כמו שעון, המורה – הבחורה – מאד עניינית, אחראית וטובת לב בלי גבול, אף גילה הצעיר – החכמה, שמבינה ענין טוב! רצונה ללמוד וללמוד יהדות ועברית היתה, לדוגמא... והייתה תמיד שקועה בזה.

הבחורה השנייה, היתה מבוגרת, ששאפה כבר יותר לחויות בחיים אקטואליים. חיש מהר התחברה בבית-הכנסת עם עוד כמה נשי הכפר, מפעם לפעם בקרה אותם ובא על סיפוקה כשאחת מנשינו הציעו לה שידוך טוב ומתאים לה, לפי דעת הגברת. על כך נודע לנו כשהבחורה הגיע לאחת השבתות מאושרת, עליוזה, שמחה, עד השמים, וסיפרה שהם (היא והבחור) כתבו כבר לרבי שליט"א, בקשו ברכה, כל אחד בנפרד, כעת הם מחכים לתשובה... הצטרפנו לשמחתה בכל הלב... קנינו ממתקים, עוגה, גלידה וכו' ועשינו חגיגה משפחתית בשבת קודש הזאת! בהשתתפות גם של הבחורה השנייה – הנחמדת! כולנו חיכינו בכליון עיניים לשמחה, אך לשני שבתות הבחורה השנייה כלל לא הופיע אצלנו – דאגנו מאד.

והנה לפני שבת אחרת, היא הופיעה בבכי היסטרי, "בקונבולסיות" (עוויותות) בכל גופה, נפלה על הרצפה, כמעט התעלפה... כשהרגענו אותה קצת, היא ספרה

שכן הגיע תשובה מכ"ק אדמו"ר שליט"א אבל בשבילה "כן" בשכילו - "לא".
הצער היה גדול והפלא שבזה אף אחד לא להבין... השדכנית שלה בשום אופן לא
הסכימה לכתוב שוב לרבי - אפילו לברר לא - הרבי שליט"א אף פעם לא טועה.
מה שכתב, מה שאמר - זה הוא זה! על זה יודעים כולם!

הצער של הבחורה היה איום... היא בכתה ובכתה, קשה היה להסכים עם
העובדה - ולא מובן... סבלנו יחד איתה - הבנו אותה בצערה כשהתחזקה "הכל
מהשמים, מההשגחה הפרטית... - היא אמרה. קצת, פעלנו בכל כוחותינו לכיוון
הזה, היא החליטה לעזוב את הארץ, בתקוה שהשם לא יעזוב אותה. השם - הוא
יעזור לה מהר לצאת מהיאושו... היא נסעה בלי להשאיר כתובת...

אחרי כשנתיים קבלנו הזמנות לחתונה שלה ומכתב מלאה אושר ושמחה, היינו
באמת מאושרים "מאושרה והצלחתה"! שמחנו מכל לב ונפש! שהמזל טוב יאיר
לה - להם - כל ימי חייהם! לחתונתה לא נסענו מחוסר אמצעים... מסיבות
כלכליות וכו' דאז... הבחורה האירופיית, כשסיימה את זמן התנדבותה, חזרה
לביתה שמחה ומרוצה משהיותה בארץ-הקודש כשהיא חזרה חסידת חב"ד
במלוא המילה! ב"ה העוני חגג אז בארץ-ישראל בכללות ובפרט...

באותו זמן בערך התחילה עליית עולי-רוסיה קצת יותר חפשי (על ידי הרבה
צרות צרורות). כשאצל משפחת עולים שלנו - נרגעו הרוחות (אצל האמא והבת),
והן היו בין אורחות-שבת מכובדות וקבועות... פעם נפלה לנו הברקה פתאומית;
אולי כדי להזמין גם את הבחור שקיבל תשובת ה"לא" שלו מהרבי שליט"א...

התיעצתי עם בעלי נ"ע - "תעשי לפי דעתכם" - אמר - השם שיהיה לכם
לעזרה!" התשובה עודדה אותי, כתבתי גלוי לחתני - בחור צעיר שלא מזמן
התחתן והיה בשליחות במקום אחר בארץ, אם להם אפשרי, שיבואו (המשפחה)
לשבת אלינו.

לפני שחתני הלך להתפלל - בקשתי, אפשרי לו, אם הוא רוצה ומסכים, כשילך
להתפלל לשיבה, מאיפה שהוא לא מזמן יצא, וישתדל למצוא בחור בשם זה וזה,
להזמין אותו לסעודת שבת ולהגיד, שהשבת מוזמנים אצלינו בחורה והאמא שלה
- אם הוא מעונין - זה לפי בחירתו - אנו לא יכולים להגיד לו או לספר מי הן,
כי לא מכירים אותם. זה השגחה פרטית שנדע לנו את שמו, כמו שאנו לא מכירים
אותו - הכל לפי הבנתו ובחירתו. בערך כך גם אמרנו לבחורה ולאמא - הכל לפי
בחירתן אנו לא מכירים אותנו, ולא יודעים כלום אודותיו, ידוע לנו את השם...

הסכמה באה משני הצדדים, השיחות על יד השולחן היו עירוניים ומעניינים.
הילדים שלנו מיד הבינו את הנעשה... צחקו בתוך תוכם, רצו החוצה להרגיע את

צחוקם, שכמעט לא עזר להם, צחקו על יד השלחן, מתחת לשולחן ונהנו... בקושי השתדלנו להשכיב את החבר'יה שלנו העליזה והחכמה – לישון. אנו מבוגרים יצאנו למטבח, השיחות שלהם המשיכו בלי להפסיק ובלי להרגיש שהזמן מתקרב לשעות מוקדמות של הבוקר, עד שהם – הצעירים החליטו לתת גם לנו זמן לנוח.

כשהלכנו ללוות את הנשים – שאלנו את הבחורה – מה הרושם? – "החלטנו להפגש במוצאי שבת בתל-אביב" – היתה תשובתה. כשחתני ליווה אותו ושאל: מה דעתו – "החלטנו להפגש במוצאי שבת בתל-אביב"!

לא עצמתי עין לא בלילה ולא ביום, השמחה הפנימית הייתה מעל הכל. בקשתי את השם אחד שיהי'ה זוג מתאים ככל הענינים! ושהשם יעזור שתשובת הרבי שליט"א תהי'ה חיובית – הי'ה ניכר אליהם שהם מצאו אחד את השני.. מפגישה הראשונה...

אחרי זמן מה הגיעה התשובה החיובית לשניהם!... השמועה והשמחה של זוג חדש, הרימה את הכפר על גלגלים... כאילו זו היתה שמחה פרטית של כל משפחה ומשפחה. הנשים הצדקניות נכנסו לאַזְאָרט (התלהבות) כאילו קבלו כנפיים. כמובן רצו לדעת איך זה קרה... מי המקשר וכו' אך ברמזים בקשנו מהן לא לפרסם הדברים האלה, זה כלל וכלל לא חשוב מי ואיך... הכל נעשה מהשמיים! כשהשם רוצה גם מטאטא יורה... ("אז דער אייבערשטער ווייל שיסט א בעזים") כך הם נעשו, בשעה טובה ומוצלחת, חתן וכלה מאושרים ושמחים – עד 120! בלי שדכנים...

נדמה הי'ה שגם להם לא ידוע – איך השידוך נפל להם מהשמיים!... ונדמה שאף אחד מהצדדים לא יודע עד עכשו! ראיתי במו עיניים איך ברכת הרבי שליט"א, ברכת ה"בית-דין" ועזרת נשינו – מתקיימים במלואו... כ"ה. כל אנשי הכפר השתתפו בלב שמח, ויד פתוחה ב"נדוניה" של חתן וכלה הביאו מכל טוב סלה, למעלה מעל המשוער!... תודה, תודה לא-ל על כל טוב סלה!

כל נשי הכפר התעוררו כמו אחיות – כולם יחד – עשו חתונה בכוחות עצמם – כמו לבת עשירה ונהדרת! (אף טיש און אף ביינק!) אך רצו להפריד בין האמא והבת, להשכיר לזוג הצעיר דירה בלוד.

התערבתי עם דעתי – בשום אופן לא – הייתה דעתי זה סבל חדש לאמא ולבת. צריכים למצוא עוד דירה בשביל אמא וקרוב עליהם. כי האמא בלי בתה כמו חיים בלי חיים, כמו גוף בלי נשמה... וגם מצד בתה, צריכים לשאול את הרבי החליטו – תשובה – "שאמא תגור בכפר בקרוב לילדיה".

כך האמא זכתה להרבה נחת! כשהמשפחה התרבה בילדים – כן ירבו – העזרה

הראשונה זאת אמא! בכל! בנחת ושמחה למזל-טוב תמיד, תמיד עד מאה ועשרים! בתוך גאולת עמנו, אמן ואמן! ושמחת ארצינו לנצח נצחים! אמן ואמן!

עוד כותבת רעייתו:

לקראת אחת השבתות נשלחו אלינו מצא"ח שבכפר שלש אורחות - סטודנטיות מחוץ לארץ, שהגיעו כמתנדבות לאחד הקיבוצים ודרך-אגב להכיר מה זה שבת ואורה-חיים של משפחות דתיות - מרובות-ילדים...

הסדר המסודר שנערך בכפר משך שנים על גבי שנים שבאירוח אורחים משתתפים כל בתי-אב שבכפר - אירגן את הסדר הזה בעלי המנוח י. י. זלמנוב ז"ל שמסר את כל ימי חייו במסירות נפש עילאית למעשי-ציבור עוד מימי ילדותו, צעירותו וכו' עד יומו האחרון...

בהיותו ילד בחדר, תלמיד בישיבה השתתף במסירות נפש במאורעות מלחמתיות, ציבוריות ופרטיות. בכל מקום "איפה לא הי'ה איש - הוא הי'ה האדם".

אם כן בצא"ח הוא סידר נוהג, כל שבוע שולחים גלויות למשפחות לבתים, לפי התור, ומודעים על אירוח אורחים, אם אין אפשרות מחליפים תורים עם משפחות אחרות וכו'. הסדר המסודר קיים כבר שנים עד היום הזה.

העיקר מכל עיקר שהכפר ידוע ביחודו המיוחד לאירוח אורחים מכל הסוגים, ולא רק לילדים, ליחידים, גם לקבוצות, לא רק לילדים, אלא לכל הגילים ומכל סוגים: גנים, בתי-ספר, מכל מיני משרדים, מהצבא, משגרירות, מהממשלה וכו' וכו'.

אצלנו למשפחה היו שולחים אורחים לא רק יחידים, מיחיד עד 10 איש, או מקייטנות כיתות שלמות, בחורות מתנדבות יחידות היו באים כל שבת ושבת - ממש נעשו כמו בני בית, גם בחורי ישיבה או סתם בחורים מחו"ל. או עולים חדשים - לשבועות וחדשים. יחידות או משפחות...

הילדים שלנו - מהקטן עד הגדול יחד עם בעלי ואיתי היו המארחים בכל כוחותינו - בלב ונפש קבלנו אותם כמו אחים - כמו בני משפחה שלנו.

והנה שלושת הבנות - הסטודנטיות - לא ידעו עברית, אחת מצרפת, אחת מאוסטרליה ועוד אחת מפרס שלמדה בצרפת. הי'ה הרבה צחוק ושמחה בבית, כי דברנו בשפות שבורות - לא שפות - העיקר בתנועות ובידיים וכו'... אבל הסתדרנו "על הכיפאק".

כשבת בבוקר אחרי הכיבוד החלבי והעוגות בגלידה, הלכתי איתם לבית הכנסת. ילדינו הלכו קודם, עם אבא כרגיל. בית הכנסת הי'ה מלא עד אפס מקום. אבל הבחורות הצעירות המקומיות ששם, כשראו את הסטודנטיות מיד לקחו אותם לחברתן ממני.

המעשה הוא העיקר

הבן שמוליק שי' מספר:

כמדי ערב שבת, בית משפחת זלמנוב עסוקים בשיבוץ האורחים הרבים – סטודנטים, צעירים ומשפחות – שהגיעו לכפר חב"ד כדי לחוות מקרוב את חיי החסידים ביום השבת. הכל הי'ה בהתאמה אישית: משפחות עם ילדים אירחו ילדים, ודוברי שפות זרות שובצו אצל משפחות הדוברות את שפתם, כדי שירגישו בבית.

דקות ספורות לפני הדלקת הנרות, הגיע בחור ישיבה נסער. הוא חזר מ"מבצע תפילין" בתחנה המרכזית בתל אביב וסיפר כי פגש שם שני צעירים, "היפים" עם תרמילים ושיער ארוך, שהסכימו בשמחה לבוא לשבת. הבעי'ה הייתה שהם דיברו אנגלית בלבד, וכל המשפחות דוברות האנגלית בכפר כבר היו בתפוסה מלאה.

"מה אעשה איתם?" שאל הבחור בדאגה. מבלי להסס, סימן אבא לאורחים להיכנס לבית, שם המתין חדר אירוח מוכן. הבחור תמה: "איך תתקשרו איתם? הרי אינכם דוברים את השפה!". הוא הותיר אותם שם והלך לדרוכו.

בעודם מתארגנים, נקש אבא בעדינות על דלת חדרם, בשפה אילמת ובחיוך שאל אם ירצו לעזור בהכנות האחרונות לשבת. הם נענו בשמחה. במטבח, כשהם קולפים תפוחי אדמה לצד בני הבית, החלה להירקם שפה חדשה של קרבה.

לפתע נשמעה הצפירה הראשונה של שבת. בחור הישיבה רץ פנימה מתנשף: "מהר! מצאתי מקום אצל משפחה דוברת אנגלית, בואו מיד!". להפתעתו, האורחים סירבו. "אנחנו לא הולכים לשום מקום", אמרו, "אנחנו נשארים כאן". "אבל הם לא מבינים מילה באנגלית!" התעקש הבחור. "זה נכון", השיבו, "אבל אנחנו נשארים. אנחנו פשוט מרגישים כאן בבית".

עם הישמע הצפירה השנייה, הדליקו האם והבנות נרות שבת. האב, הבנים והאורחים צעדו יחד לבית הכנסת. הדרך הייתה רצופה בצחוק ובניסיונות ראשוניים לתקשורת: בני המשפחה ניסו את כוחם ב-Yes ו-No, והאורחים

השיבו ב"כן" ו"לא".

סעודת השבת עברה בשירה חסידית ובאוירה של שמחה שאינה תלויה במילים. גם הבחור שהביאם הצטרף מאוחר יותר, והחוויה הייתה עוצמתית עבור כולם.

שני האורחים הפכו לימים לחסידים יראי שמיים המקושרים לרבי. כיום הם הורים וסבים למשפחות של שלוחי הרבי ברחבי העולם.

הבן מענדל שי' מספר:

בנוסף לארגון אירוח האורחים בבתי הכפר, ביתנו שימש גם לסעודות "מלווה מלכה". לאורחים, ובעיקר לילדי הקיבוצים בכיתות ז', שהגיעו לכפר לרגל שנת הבר-מצווה שלהם.

ברוב המפגשים התוועד עם הנערים ר' צבי גרינולד. זכור לי מקרה אחד שבו התוועד איתם ר' אהרן משה טייכמן. במהלך הערב הוא לימד אותם ניגון חב"די ושיתף אותם בזיכרון אישי:

הוא סיפר כיצד בימיו בשירותו הצבאי, בעת שעמד על משמרתו במוצב מבודד, הי'ה שר לעצמו את הניגון הזה. והוא הוסיף לניגון מילים: "המדריכנו על כמות אויבנו, וירם קרננו על כל שונאינו".

תפילה

בני משפחתנו התפללו (משנת תשי"ח) ב"בית הכנסת המרכזי" (החדש) בכפר חב"ד. מקום התפילה שלנו הי'ה מאחורי בימת הקריאה. בשבתות ובחגים במשך כל התפילה וקריאת התורה אבא עמד ונסמך על המחיצות של הבימה.

בפרשיות בחוקותי ותבוא אבא הי'ה עולה לתורה מעצמו לתוכחה, כיון שהבעל קורא ר' אבא לויין הי'ה לוי ולא יכל לעלות לשלישי או שישי.

הקידושים בבית הכנסת המרכזי בשבת

הבנים משה ועזרא ערד (וויס) שיחיו מספרים:

הקידושים בבית הכנסת המרכזי התקיימו מדי שבת בשבתו. ההכנות החלו כבר

בשמונה בבוקר; המשתתפים הכינו את הסלטים והמצרכים שהוכאו מהצרכנייה לבית הכנסת, כשהמפתח מוכן מראש (ר' מענדל בליניצקי הי'ה מכבה מראש את האזעקה שלא תפעל בשבת).

את הירקות היו לוקחים מהחנות של ר' זלמן ריבקיין (הרבה בצל, עגבניות ומלפפונים).

אבא עמל על הכנת הקידושים יחד עם כמה מהמתפללים (זעליג אלטהויז, ישראליק נפרסטק, אנחנו ויהודים טובים נוספים). התפללו בחדר השני וסיימו מעט לפני המניין הגדול, ולקראת "אין כאלוקינו" במנין הגדול החלו כולם בהזזת השולחנות להתוועדות.

ר' ישראל יצחק עם ר' מענדל בליניצקי (בעל הצרכנייה)

מימין לשמאל: הרב גרליק, ר' פאלע כהן, ר' ישראל יצחק, הילדים - מוטל בייטש ויוסקע ליסון, ר' אלי זקס

שיעורי תורה

בבית הכנסת המרכזי ר' ישראל יצחק השתתף בשיעורים, בימי החול בין מנחה למעריב ובעוד זמנים.

בשבת בבוקר בשעה 9 בשיעור לקוטי תורה (ע"י ר' ראובן קמינצקי), ובשיעור לקוטי שיחות (ע"י ר' אבא לויין) בשבת לאחר התפילה.

הבן שמוליק שי' מספר:

בין עיסוקיו הרבים, ארגן אבא שיעורים קבועים בבית הכנסת המרכזי. אחד השיעורים התקיים מדי יום רביעי בערב, ובו למדו את מאמרי החסידות שהגיעו מהרבי ("הנחות בלתי מוגה").

חגיגת הבר-מצווה שלי חלה ביום רביעי, אור לז' באלול תשכ"ט. מכיוון שלמחרת נערכה חתונה בכפר ולא ניתן הי'ה לקיים את השיעור בבית הכנסת כרגיל, עבר השיעור אל תוך חגיגת הבר-מצווה שלי.

במהלך האירוע חזרתי על מאמר חסידות (ד"ה ועבדי דוד, חג השבועות תרצ"ט), ולאחר מכן התחלתי לומר "פלפול" מהספר "שאגת ארי'ה" סימן ל"ז (שלא הניחו לי לסיימו).

לימוד המאמר בבר מצווה. מימין לשמאל:
ר' משה הלפרין, ר' שלמה חיים קסלמן, חתן
הבר מצווה שמוליק, ר' לייזער הורביץ

בהמשך, אחרי שניגנו, המשפיע הרב שלמה חיים קסלמן לימד בפני הקהל את המאמר שהגיע מהרבי בחגיגת הבר מצווה שלי.

קיום מצוות

סוכות:

בשנים הראשונות ר' ישראל יצחק הי'ה נוהג לישון בסוכה, וברגע שנודע מהשיחה של הרבי בשנת תש"ל שזה לא מנהגנו, כמובן שהפסיק לישון בסוכה.

חנוכה:

בשנים הראשונות ר' ישראל יצחק הי'ה נוהג להדליק את החנוכיה "על פתח ביתו מבחוץ", וכשיצא "ספר המנהגים" בשנת תשכ"ו - התחיל להדליק בפנים הבית.

פורים:

ר' ישראל יצחק הכין בכל שנה לפני פורים "קלאקאטקע" [רעשן מיוחד] לכל ילדיו. עניין זה מתאים לדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת פר' צו תשל"ח:

וואס דער ענין פון שלאגן המון איז דאך א מנהג ישראל, און "מנהג ישראל תורה הוא",

וכפרט ווי דער מנהג איז געווען אמאל, אז אויפן ברעטעל פון דער גראגער

הבן משה מחזיק ברעשן המיוחד ["קלאקאטקע"]

זיינען געווען אנגעשריבן די אותיות ה' מ' נ', און בשעת מ'פלעגט קלאפן מיטן גראגער, האט זיך אנגעריבן דער דיו אדער דער צבע פון די אותיות – וואס דורך דעם איז געווען מחיית שם המן בפועל.

[תרגום: "הרי העניין של הכאת המן הוא מנהג ישראל, ו'מנהג ישראל תורה הוא', ובפרט כפי שהי' המנהג פעם, שעל הלוח של הרעשן היו כתובות האותיות ה' מ' נ', ובזמן שהיו מכים ברעשן, הי' נמחק הדיו או הצבע של האותיות – שעל ידי זה הי' 'מחיית שם המן' בפועל"].

שיחות קודש תשל"ח חלק ב' ע' 49

הגבהה:

הבן משה שי' מספר: אבא נהג לפתוח בהגבהה את הס"ת עד ל-9 עמודים. זוכר שמישהו שאל את אבא על זה וענה שזה "מנהג אבות". (בימי מלך' כתוב שכך נהג ר' לויק אביו של הרבי). גם בפני הרבי עשה הגבהה לרווחה בשנת תשל"ט, והרבי חיך.

עוד משהו בענין הגבהת הס"ת. בשמחת תורה היו מכבדים את אבא בהגבהה והי' מגביה את הספר תורה בצורה שאותיות הס"ת מופנות לכיוון קהל (באיקס), כך נהג שנים. עד שהי' מישהו שאמר לו שזה לא מנהג חב"ד. והפסיק לנהוג כך בהגבהה (משא"כ בפתחה לרווחה).

מבצע משלוח מנות

כחודש לפני חג הפורים, הפך בית משפחת זלמנוב למרכז לאריזת משלוחי מנות לחיילים. תחת ניהולו של ר' נחום כהן, הגיעו לבית ארגזים עמוסים באוזני המן, ממתקים ויין, שהגיעו עד התקרה..

הבן משה אורז משלוח מנות לחיילים

ר' ישראל יצחק בביתו סוגר את חבילה של משלוח מנות במכונה

בני המשפחה כולם התגייסו למלאכה; ומילאו את השקיות וסגרו אותן במכונה מיוחדת, עד שנארזו כעשרת אלפים משלוחים (ואולי אף יותר). הנהלת הישיבה בלוד אישרה לילדי המשפחה להגיע מדי ערב כדי לקחת חלק בעבודה זו.

חשמל, רמקולים ותאורה

בהקפות שניות ובי"ט כסלו:

מדי שנה, במוצאי שמחת תורה, נערכו בבית הכנסת המרכזי בכפר חב"ד (ולמים ב"בית מנחם") חגיגות "הקפות שניות" על פי הוראת הרבי. אבא הי"ה אחראי על הצד הטכני של האירוע: הוא התקין את מערכות ההגברה ואת התאורה לכל אורך חצר בית הכנסת.

התאורה והרמקולים שהתקין ר' ישראל יצחק בכניסה לבית הכנסת המרכזי (ארכיון ר' מוליק שי' ריבקין)

כך הי'ה גם בהתוועדות המרכזית של י"ט כסלו. אבא דאג לרמקולים ולתאורה, ובנוסף לכך הקליט את הנאומים שנישאו באירוע ושלח את ההקלטות לרבי. על פי השמועה, הרבי נהג להאזין לנאומים אלו – ובעיקר לדבריו של הנשיא זלמן שז"ר – בליל "ניטל". פרט קטן שזכור לי מאותן התוועדויות הוא הכיסא הנוח עם הידיות שבו ישב שז"ר; הבאנו אותו עבורו במיוחד מביתנו.

בפעילות "מבצע מצה":

בהתוועדות הגדולה י"ט כסלו בבית המרכזי בכפר חב"ד (ארכיון ר' מוליק שי' ריבקין)

במשך שנים היו מגיעים לכפר חב"ד, במסגרת "מבצע מצה לתלמיד" אלפי ילדים מרחבי הארץ. המדריכים היו צועדים איתם מבית

ספר למלאכה לסיוור במאפיית המצות, לאחר מכן, היו כולם מתכנסים "בבית הכנסת המרכזי" הסמוך, ור' צבי גרינולד הי'ה מדבר לפנייהם על חג הפסח המתקרב...

על המבצע ניצח ר' מרדכי גולדברג, מזכיר צא"ח בארה"ק. סידור המדריכים וניהול השירה – ר' מאיר פרידמן. הת' דב טייכמן בהפעלת מכונת ההסרטה וכו'. ר' רפאל פרידמן כאפסנאי. ר' ישראל יצחק זלמנוב – בסידור עבודה החשמלית והרמקול, ותלמידי ישיבת תומכי תמימים בהנהלת את"ה – כמורי דרך לפי תורנות יומית.

מהספר "המורה צבי" ע' 248

ר' ישראל יצחק לימד את מלאכת החשמלאות לר' שמואל (מוליק) שי' ריבקיין, וכיום הוא המנהל חברת "קול שר" וכו'.

תשכ"ו

הגרטור בכפר חב"ד

בשנת תשכ"ו שלח הרבי מכתב לתושבי כפר חב"ד, ובו ביקש לדאוג להתקנת גרטור לשבת כדי למנוע את הבעיות ההלכתיות הכרוכות בשימוש בחשמל הציבורי.

בעקבות המכתב הותקנו בכפר 2 גרטורים: האחד סמוך לבית הכנסת המרכזי (החדש), והשני ליד בית הכנסת הישן (כיום "בית מנחם"). ר' ישראל יצחק היה חבר בוועד שעסק בנושא, בראשותו של הרב מאיר צבי גרוזמן.

תשכ"ז

הראיון ברדיו

בחורף שנת תשכ"ז, הגיע צוות של 'קול ישראל' ליום שידורים מיוחד בכפר חב"ד. הפאנל בהנחיית השדרנים הוותיקים יעקב בן הרצל ואליםלך רם, עסק בנושא הבער אז והיום: ה"שויון בנטל" והשירות בצה"ל.

הפאנל שודר מביתו של ר' יצחק גאנזבורג בכפר-חב"ד, ובו השתתפו חסידי חב"ד, חלקם שירתו בצה"ל, חלקם למדו בישיבה.

מדובר בדמויות מוכרות כיום בחסידות חב"ד: ר' מענדל קרסיק, ר' דוד מרוזוב (בשידור הוא ביקש להישאר ב"עילום שם") הי"ד שנפל אחרי מספר חודשים בתום ששת הימים על גדות תעלת סואץ, ר' ישראל יצחק זלמנוב. את בחורי הישיבות ייצגו הרב יוסף אייזנבך ור' שמואל הבר.

מימין לשמאל: ר' ישראל יצחק, יוסף אייזנברג, שמואל הבר

כפתה הפאנל הגדיר הקריין את מורכבות הנושא:

"קשה יהיה, למעשה בלתי אפשרי, למצות את הפרשה. עמנו כמה צעירים, תושבי הכפר, והנושא הוא צעירי חב"ד והשירות בצה"ל". מצורף בזה חלק מתמליל הראיון:

הקריין: שמך בבקשה.

ר' ישראל יצחק: שמי זלמנוב ישראל שירתתי בצה"ל במלחמת השחרור משנת 48 עד 51 בחיל הים.

הקריין: היית אז איש חב"ד?

ר' ישראל יצחק: כן הייתי איש חב"ד, תלמיד ישיבת חב"ד בתל אביב.

מימין לשמאל: אלימלך רם, יעקב בן הרצל, מענדל קרסיק, ר' ישראל יצחק

הקריין: אתה שירתת בתקופת מלחמת השחרור. היום אם פרספקטיבה

קצת יותר רחוקה. לפי דעתך זה טוב שבחורי ישיבה ילכו לשרת בצה"ל?

ר' ישראל יצחק: בחורי ישיבה צריכים ללמוד. הרבי נ"ע מייסד כפר חב"ד כתב מכתב לכל האנשים בעולם ביום הקמת המדינה. בי"ד אייר הוא כתב: כל יהודי, בין בן בין בת, מחויב להגן על אחים, בזמן שהוא שבאו ערבים התנפלו עלינו, אז היה חובה על כל אחד.

הקריין: והיום?

ר' ישראל יצחק: היום גם כן, אבל הרבי כותב במכתב: יש שני דרכים בהגנה, יש הגנה בממש, ז.א. שכל אחד יקח את הרובה, ויש הגנה רוחנית גם כן.

מלחמת ששת הימים

רעייתו כותבת:

כשבת בבוקר אחרי הכיבוד החלבי והעוגות בגלידה, הלכתי עם האורחות הסטודנטיות לבית הכנסת. ילדינו הלכו קודם, עם אבא כרגיל. בית הכנסת

הי'ה מלא עד אפס מקום. אבל הבחורות הצעירות המקומיות ששם, כשראו את הסטודנטיות מיד לקחו אותם לחברתן ממני.

כשמקומי הרגיל הי'ה תפוס, בקשה אחת מהנשים אותי לשבת איתה בשורה הראשונה. אך נעמדתי והחלטתי לנצל את ההזדמנות לשמוע מלה במלה מפרשת השבוע – בקריאת החזן – לא רק כרגיל לעקוב בסידור.

תמונה משפחתית (פורים תשכ"ז)

התרכזתי מאד, וכשהסתכלתי על הקיר שמעל הבמה, ופתאום בלי להרגיש כלום מהסביב, ראיתי תמונה וכל מלה שהחזן קרא הופיע לי בתמונה הזאת פרשת בשלח – ראיתי מדבר אין סופי... ים של חול מחום מהשמש הלוהטת.

ובדרך לא דרך, שורה ארוכה של נשים, אנשים וטף, שקועים בחול, הולכים, עייפים, נופלים, מתרוממים, מזיעים – זיעה נוטפת מפניהם מידיהם, נשים עם חבילות קשות על ראשם, ילדים על גבן, ואנשים עייפים. צועקניים וזייעים.

כולם שואפים למרכז – להתרכז סביב למשה רבינו, שעמד על הר לא גבוה, במטילי'ה לבנה ארוכה, כשנראה רק חצי גופו, הרגליים בסנדלים. ראשו גבוה מעל – לא נראה, רק אור הברקת קדושתו כמו כתר ורוד של השמש... נקסמתי לתמונההית.

– פתאום מתוך הקהל הרב בלי ספור, נדחף איש אחד, אדם נכה, בדחיפות חרוצות, הרים ידיו למעלה, פלס לו דרך למרכז וצעק בקולי קולות: "ישועה מהשם! ישועה מהשם!!!". ואני שומעת את הקולות "ישועה מהשם!" אך פתאום השכנה דחפה אותי ואת החומש ואמרה: – "מ'האלט שוין אפן צוויטן זייטל"...

הזדעזעתי בתוך תוכי, הקולות של האיש לא נתנו לי מנוחה... אך התביישתי להתחלק – לספר מחזה שכזה דבר בלתי רגיל – דבר לא מהשורה. כמו חלום חלומות מהפנטזיה – אבל זה הי'ה אמת לאמיתו. התמלאתי בהרגשה בלתי מובנת – נפלאה – אך קשה שלא נתנה לי מנוחה בתוך תוכי!

קרוב למלחמת ששת הימים בארץ שרר אי-שקט נפשי כללי איום. סביבנו גזלנים עזים מזויינים עד הראש ומתח סבבו את ארצינו. הכל נראה – אפור,

ומדוכא נפחד. המילים "ישועה מהשם" לא יצא מזכרוני - חבוי עמוק בלבי...
 . . הנה יום ראשון של מלחמה - הכל דרוך במתח, בהקשבה לחדשות ברדיו.
 רוב אנשי הכפר התייצבו לצבא, גם קרובי משפחתי, גם בעלי, צדיק זכר לברכה,
 אז חייל במילואים.

נשארתי עם עשרה ילדים לבר בבית, אחותי הצדקנית [הדסה פרמן] הייתה
 בביקור בניו יורק (אצל הרבי), היא נסעה לכינוס עולמי לנשים. בעלה גיסי גוייס
 למילואים; כמה בחורי ישיבה ידידינו, שהיו בביתנו בשבתות, באו עם טוריות
 (מכשירים חקלאים) לחפור גומות על יד ביתינו - הגנה עבורינו... אבל פתאום
 התחילו הבום, בום, בומים... רצתי עם כל הילדים למקלט הקרוב, אש כמו ברקים
 עפו מעל ראשנו. המקלט הי' מלא עד אפס מקום בקהל של הסביבה, חשוך וקר
 וברוח רב.

כשקצת נרגע חזרנו רצנו לחזרה הביתה הילדים מפוחדים, מבולבלים
 ועייפים... ונרעשים... סידרנו בבית בפרזודור הקטן, שיש גג ביטון, על שמיכות,
 מקום לשינה, לבשנו אותם חם, אפילו במעילים - כלילה הי' די קריר - והם
 איכשהו ואיך שהיו מיד נרדמו. אך אני לא עזבתי את הטרגזיסטור מידי -
 הקשבתי לחדשות מהחזית.

פתאום אני שומעת: "חיילנו מתקדמים בכל החזיתות, חיילנו ממשיכים
 קדימה. במצרים הורידו 40 אווירונים, שברו כמות טנקים וכו' וכו'. אני לא
 מאמינה לעצמי מה שאני שומעת, אבל הקריין אמר שוב ושוב מודיע אותו דבר.

אני רצה בסלון מקיר לקיר, עם הטרגזיסטור לאוזן, וחושבת על עצמי שאני
 יצאתי מדעתי... האם מדובר בפנטזיה שלי, או שהטרגזיסטור לא בסדר. פתאום
 נפתחת הדלת ובעלי (צדיק לברכה) נכנס כמו מטיאור דלוק מאושר וצועק "ישועה

מהשם", "ישועה מהשם!" שמעת
 בחדשות זה הכול נכון, תודה לא-ל,
 השם יתב' ריחם עלינו ועשה גם לנו
 נסים ונפלאות מעל זכויותינו!!!...

בר מצוה של הבן פייביש (כ' מנחם אב תשכ"ז)

הבר מצוה של פייביש

לרגל הבר מצוה הגיעו כל
 הדודים והדודות לשבת לכפר
 חב"ד, התאכסנו בפנימיית "בית

רבקה". החגיגה הייתה בחצר הבית כמוצאי שבת. חזר את המאמר ד"ה ופרצת תשי"ח ואמר פלפול מהספר "שאגת ארייה".

תשכ"ט

הבר מצוה של שמוליק

החגיגה הייתה בחצר הבית. חזר את המאמר ד"ה ועבדי דוד (חג השבועות תרצ"ט) ואמר פלפול מהספר "שאגת ארייה" סימן ל"ז.

בר מצוה של הבן שמואל (אור ל' אלול תשכ"ט)

תשל

השידור ביו"ד שבט

הבן שמוליק שי' מספר:

ביו"ד שבט תשל"ל נערך לראשונה שידור חי של התוועדות הרבי באמצעות

הטלפון. בשעה 3 לפנות בוקר התקבצו המונים בישיבה בכפר חב"ד כדי להאזין לקולו של הרבי מניו יורק. אולם בשעה 6 בבוקר השתבש השידור: קולו של מואזין מתחנת רדיו ערבית עלה על הקו והפריע לשמיעה.

הטכנאים במקום לא הצליחו להתגבר על התקלה, עד שאבא הגיע. בתוך דקות ספורות הוא איתר את הבעיה ותיקן אותה, והשידור שב לסדרו לקול שמחתם של החסידים, שהמשיכו בהתוועדות ללא הפרעה.

תאונת דרכים בכפר חב"ד

הבן שמוליק שי' מספר:

כשנת תשל"ל, בדרכו חזרה מעבודתו כשוחט, נסע באופניים, וכיציאה מהפרדס לכביש ליד בית ספר למלאכה, הוא נפגע על ידי אופנוע בתאונת דרכים ושבר את רגלו בצורה קשה. בבית הרפואה עמדו הרופאים על הצורך בניחות דחוף, אך אבא סירב לחתום: "לא אנתח לפני שנודיע לרבי". כששמע הרופא התורן שמדובר ברבי מלובביץ', עצר את ההכנות, ביצע בדיקה חוזרת והכריז: "הברכה

כבר כאן, אין צורך בניתוח; נטפל ברגל בדרך רגילה".

הדוד לייבל הצליח להעביר את הבקשה לרבי, התשובה הייתה שאם הוא לא בדק את המזוזות בביתו ואת התפילין שלו תוך-12 החודשים האחרונים, עליו לעשות זאת, והרפואה שלימה. [למרות שאבא נתן את המזוזות והתפילין לבדיקה לפני זמן קצר פחות מי"ב חודש].

אבא מיהר לבדוק את תשמישי הקדושה, אך שני סופרים שונים אישרו שהכול כשר. למרות זאת, שלוש פעמים חזר הרבי על אותה התשובה בדיוק: אם לא בדקת את המזוזות ב-12 החודשים האחרונים, אנא עשה זאת, והרפואה שלימה.

רק אז נזכר אבא במזוזה חדשה שהתקין לא מזמן במחסן שבחצר. הוא מיהר למסור אותה לבדיקה, ואז התגלתה הבעיה: המילים "ובלכתך בדרך" - היו פסולות.

ועד כפר חב"ד

במרוצת השנים, ניצח ועד כפר חב"ד על ניהולו השוטף של הכפר ודאג לרווחת התושבים בכל המצטרך. ראשי הוועד וחבריו השקיעו מאמצים בכנינו ובשכלולו של הכפר, בין הפועלים בשורות הוועד היה גם ר' ישראל יצחק, אשר כיהן במשך מספר שנים כחבר בהנהלתו.

תשל"א

אחראי להחזקת המקוה

ר' אפרים וולף כתב לרבי (א' כסלו תשל"א):

...אתמול בערב ביקרתי אצל הרש"ז שי' גרליק בקשר למקוה, והצעתי בפניו שיקחו אדם שיהיה אחראי להחזקת המקוה בכפר חב"ד ושיעשו מגבית במדה ויחסר כספים וכו', אולם לא עלה בידי לסכם אתו דבר. לאחמ"כ שוחחתי עם חברי ועד כפר חב"ד,

וסיכמנו כי ר"ש ליפשיץ יארגן את התקונים במקוה ור' ישראל יצחק שי' זלמנוב יקבל עליו להיות אחראי להחזקת המקוה ולדאוג לתיקונה...

ספר "ימי תמימים" חלק ה' ע' 72

אירוח כבן בית

הבן משה שי' מספר:

ר' עזרא ערד (שבזמנו נקרא עזרא וייס) למד בילדותו במוסדות "רשת אהלי יוסף יצחק" בחולון. בשנת תש"ל לערך, הגיע ללמוד בישיבה בלוד. מכיוון שלא הי'ה לו מקום קבוע לסעוד בו בשבתות ובחגים, פייביש שלח את שמוליק לחפש אותו בבית הכנסת הישן ולהביאו אלינו הביתה.

הבן עזרא (תשל"א)

מאז אותה שבת, הפך עזרא לבן בית אצלנו באופן קבוע. הוא הי'ה חלק בלתי נפרד מהמשפחה ומהמשפחה המורחבת - משפחות גרליק וזלמנוב - שהכירו אותו לאורך שנים. הוא שהה אצלנו בכל שבת וחג, ובכל זמן שהישיבה לא הייתה פעילה.

עזרא השתלב בכל עבודות הבית: הוא בישל, שטף כלים ועזר בתחזוקה השוטפת. בחצר הוא סידר את הגינה וכו'. הקשר שלו עם סבא ר' חיים מאיר גרליק הי'ה קרוב במיוחד, ועד היום ילדיו ונכדיו קרויים על שמם של סבא ושל אבא.

הוא נשאר אצלנו בבית עד לחתונתו בשנת תשל"ז, שאותה סידר וארגן אבא. אבא ואמא התייחסו אליו ממש כמו אל בן. הי'ה חשוב לנו לתעד זאת, כעדות לאחד המפעלים החשובים של אבא, שהי'ה עבור עזרא כמו אב לכל דבר.

בר מצוה של הבן מענדל (ר' אדר תשל"א)

הבר מצוה של מענדל

החגיגה הייתה בחדר אוכל בי"ס יסודי "בית רבקה" לגברים, והנשים

ישבו בצריף השכן כאחת הכתות. חזר מאמר ד"ה איתא כמדדש תהילים" תרנ"ג ופלפול מהספר "שאגת ארי"ה" סימן מ"א.

תשלב

החתונה של רבקה

ביום שלישי, נר ג' דחנוכה, כ"ו בכסלו תשל"ב, נערכה החתונה של בתו רבקה עם ר' שמיל גולדשטיין.

שמחת הנישואין נערכה ב'בית שז"ר' שבכפר חב"ד, כשהחגיגה נפרסת על פני שתי קומות המבנה: בקומה העליונה, בין כותלי היכל בית הכנסת, התכנסו הגברים, בעוד הנשים התאספו בקומה התחתונה, באולם חדר האוכל.

קבלת פנים. מימין לשמאל: הסבא ר' חיים מאיר, החתן ר' שמיל גולדשטיין, ר' ישראל יצחק

מימין לשמאל: האמא יוכבד, המחוננת שרה, הבת רבקה, החתן ר' שמיל גולדשטיין, ר' ישראל יצחק, המחוננת ר' משה שמשון גולדשטיין

הרב שניאור גרליק רוקד עם ר' ישראל יצחק והחתן ר' שמיל גולדשטיין

ר' ישראל יצחק עם החתן והכלה

תשלג

אירוח לשנה

עם הנכדה הראשונה שושי לבנהרץ (תשל"ג)

אורח נוסף שהפך לחלק מנוף ביתנו הי'ה לייזר זלמנוב מבני ברק. במשך שנה שלמה, בעת שלמד ב"תלמוד תורה" בכפר חב"ד, התאכסן לייזר בביתנו לאורך כל ימות השבוע, ושב לביתו שבבני ברק רק לשבת.

תשלד

מלחמת יום הכיפורים

ר' ישראל יצחק יושב ממול עם אנשי הג"א

בימי מלחמת יום הכיפורים, עברו אנשי הג"א (הגנה אזרחית - פיקוד העורף) של כפר חב"ד אימוני ריענון בתחזוקת נשק. לצד זאת, תפקידם המרכזי במהלך ימי המלחמה הי'ה השמירה על עלטה מוחלטת ברחבי הכפר.

בתחזוקת נשק. לצד זאת, תפקידם המרכזי במהלך ימי המלחמה הי'ה השמירה על עלטה מוחלטת ברחבי הכפר.

בחירת רב חדש בכפר חב"ד

להלן פרוטקול מאסיפתם של חברי הוועדים באור לט' אלול תשל"ד, בה הוחלט לכנס את האסיפה הכללית:

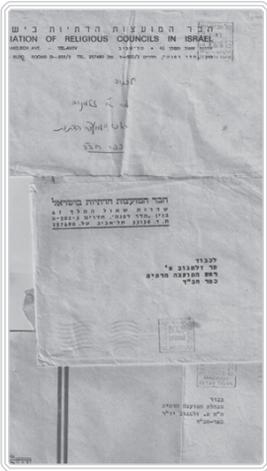
התאספו הוועד הרוחני, הוועד הכללי, ועדת הביקורת. משתתפים: ר' נחום טרבניק, ר' נחום גורלניק, ר' דוד חזן, ר' אייזיק קרסיק, ר' שלמה מיינדנצ'יק, ר' יוסף פרמן, ר' זלמן ברונשטיין, ר' ישראל יצחק זלמנוב, ר' מענדל רסקין, ר' שמעון בקרמן, ר' מאיר שמחה חזן, ר' אהרן פרידמן, ר' שלום פלדמן, ר' יונה לבנהרץ, ר' ברוך גופין.

ר' ישראל יצחק זלמנוב מציע לבדוק איך נהגו בבחירת הרב גרליק ז"ל. ר' ישראל יצחק זלמנוב מציע, שכמה מחברי הוועד הרוחני, הכללי, הביקורת, ועוד כמה תלמידי-חכמים, יבחרו רב.

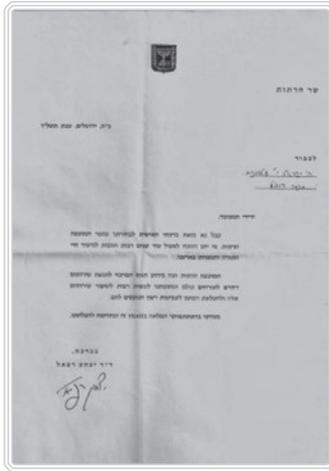
תש"ר-תשל"ח (?)

יו"ר המועצה הדתית

ר' ישראל יצחק זלמנוב, שימש כחבר ויו"ר המועצה הדתית בכפר חב"ד. תחת אחריותו מנוהלים שירותי הקודש - ובהם המקוואות, מערך הכשרות ורישום הנישואין.

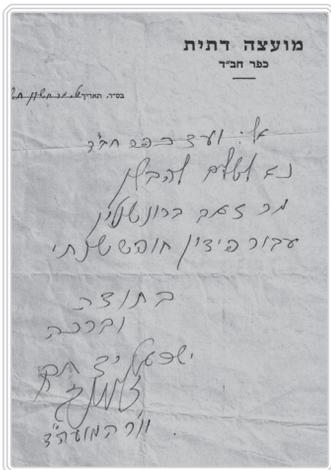
מכתבים ליו"ר המועצה

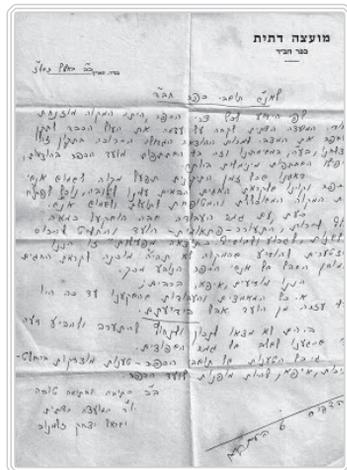
ברכה משר הדתות על מינויו כחבר מועצה דתית

הודעת מינוי כחבר מועצה דתית

מכתב לועד הכפר מיו"ר המועצה הדתית

מכתב לאנ"ש בכפר מיו"ר המועצה הדתית

תשלה

החתונה של שורקה

ר' ישראל יצחק ורעייתו הגיעו לחתונה של בתם שורקה תחי' (גולדברג) שהתקיימה ביום שלישי כ"א אדר תשל"ה באולמי "אהלי תורה" קראון הייטס. הם נכנסו ליחידות.

מכתב הרבי לר' ישראל יצחק
ע"ד ה"ווארט"

"חתונת הכסף" (25 שנה) בקראון הייטס (כ"ה אדר תשל"ה)

הבן מענדל שי' מספר:

ביום פורים תשל"ה, נסענו אבא, פייביש ואני ל"מבצע פורים" במחסן משלחת משרד הביטחון, קראתי שם במגילה וחילקנו משלוחי מנות.

על הקירות היו תמונות שאינן צנועות וכו', אבא פנה בתוקף ובנועם לאנשי

המקום וביקש להסירן, בפרט לנוכח ביקורי בחורי הישיבה במקום בכל שבוע – ובקשתו כובדה. משם המשכנו למשרדי משלחת משרד הבטחון להמשך השמחה, אמירת "לחיים" וחלוקת משלוחי מנות.

תשלו

שיפוץ המקווה בכפר

הבן משה שי' מספר:

במהלך שיפוץ המקווה הגדול בכפר חב"ד, פעל אבא לחיסכון בעלויות. בתקופת העבודות, עברו אנ"ש לטבול במקווה הנשים הישן (שהוסב לימים למקווה כלים).

אבא לא הסתפק בניהול, אלא עבד כמו ידיו לצד הפועלים וגייס גם את אחי ירחמיאל ואותי לצוות השיפוץ. עם סיום הלימודים בתלמוד-תורה ובישיבה, היינו מתייצבים לסייע בהחלפת הצנרת והאריחים בחדרי הרחצה ובכורות הטבילה.

אבא נסע לאיטליה ובסיוע דודי, הרב גרשון מענדל גרליק, איתר יצרני קרמיקה שייצרו אריחים ללא כלי קיבול (הידור הלכתי, שעד כמה שידוע לי הי'ה הוראה של הרבי).

כאיש בעל הבנה טכנית, הוא הביא עמו מאיטליה רדיאטורים לחימום המים וחדרי ההלבשה במקוואות, דבר שנחשב אז לחידוש לעומת השיטה הישנה של חימום מים ב"כוילר" סולר ואגירתם בדודי ענק. גם הניקוז נעשה אז כשיטה ידנית ומורכבת של "כלים שלובים" ויצירת תת-לחץ בצינורות.

זכורה לי היטב עבודתי כילד בתוך ה"בור התחתון" – מקום צר ונמוך שהתאים למידותיי. תפקידי הי'ה לנקות ולייבש את הבור באופן מוחלט לקראת מילוי מי הגשמים מן ה"אוצר" שבגג.

רב הכפר, הרב אשכנזי, הי'ה יורד איתי לבור כדי לוודא את הייבוש הסופי ולפסוק בשאלות שהתעוררו, בעוד אבא מנחה אותנו מלמעלה בפתרונות יצירתיים לייבוש ובבחירת חומרי האיטום הנכונים.

בחתונת עזרא ערד באולמי ת"א
(ר"ח כסלו תשל"ז)

גם שנים לאחר מכן, כשנסע לאיטליה לרגל חתונת משפחת חזן, המשיך אבא לרכוש ציוד ושכלולים לטובת המקוואות בכפר.

תשל"ז

הישיבה בצפת

הבן משה שי' מספר:

בצפת עיה"ק עם הנכדות שושי, חני
(ובעגלה) נחמה (תשל"ז)

בתקופת לימודיי בישיבה בצפת, עבדה אמא במשרד הישיבה. בזכות אישיותה, בעל המלון העמיד לרשותה חדר בקומת הכניסה לפנימייה (ללא בקשת תשלום מהישיבה), ושם התגוררה במהלך השבוע לצד התמימים. אבא היה מגיע לישיבה מדי יום חמישי ושב למרכז במוצאי שבת.

באותם ימים למדה קבוצת תמימים את מלאכת השחיטה. הרב לבקיבקר לימד את הלכות ה"שמלה חרשה", ואבא נטל על עצמו את הצד המעשי. הוא רכש עבור התלמידים את ספרי הלימוד, אבני השחזה וסכיני לימוד פשוטים, וכימי חמישי בשעות אחר הצהריים והערב הדריך אותם בשיטות השחזת הסכינים (החלפים) לחד וחלק.

את סעודות השבת היינו סועדים בבתי האחיות שהתגוררו אז בצפת.

תשל"ט

חתונת גרליק-חזון באיטליה

הבן שמוליק שי' מספר:

אבא הבטיח לגיסו הרב גרשון מענדל גרליק שאי"ה הוא יגיע לחתונת בתו רבקי תחי' במילאנו - איטליה, ואכן קיים את הבטחתו.

רוקד בחתונת אברהם ורבקי חזון

ראשון מימין בחתונת אברהם ורבקי חזון
(י"ד כסלו תשל"ט)

החתונות של פייביש ושמוליק

אבא ואמא הגיעו לחתונה של בנם פייביש שי' שהתקיימה ביום רביעי ט"ו אדר שושן פורים תשל"ט. ולחתונה של בנם שמוליק שי' שהתקיימה ביום רביעי כ' אלול תשל"ט. באולמי "אהלי תורה" קראון הייטס.

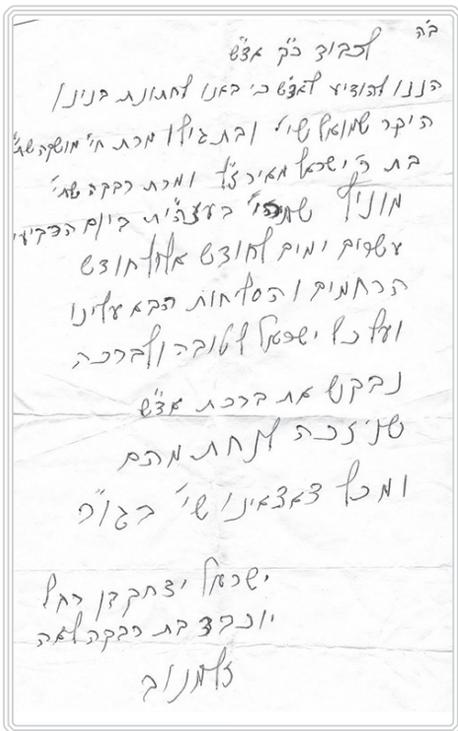

מימין לשמאל: בנו שרגא פייביש, ר' ישראל יצחק, חתנו איצ'ה גולדברג (אדר תשל"ט)

בשתי הפעמים נכנסו ליחידות.

בחתונת הבן פייביש (שושן פורים תשל"ט)

מכתב לרבי ע"ד בואם לחתונת הבן שמוליק

בחתונת הבן שמוליק (כ' אלול תשל"ט)

החיוך של הרבי

הבן שמוליק שי' מספר:

בשבת פרשת כי תבוא, שנת תשל"ט - השבת שלפני חתונתי (ה'אופרופעניש') - זכיתי לעלות לתורה במניינו של הרבי. זכיתי בעליית "שביעי", שהיא העלייה המשמעותית ביותר, שכן העולה נשאר לעמוד בסמוך לרבי בעת קריאת המפטיר ויכול לשמוע את ההפטרה מקרוב.

אבא התכבד באותה שבת ב"הגבהה". כידוע, פרשת כי תבוא נמצאת בסופו של ספר התורה, עובדה ההופכת את ההגבהה למאתגרת. למרות הקושי, כשאבא עשה ההגבהה ופתח את ספר התורה לרווחה, הרבי הסתכל וחייך.

נדהמתי מהמראה, שכן בדרך כלל, כאשר מישהו היה פותח את ספר התורה לרווחה בעת ההגבהה, ניכרו על פניו של הרבי סימני רצינות ואף דאגה.

כששאלתי את אבא לאחר מכן אם הבחין בחיוכו של הרבי, ושיתפתי אותו

בפליאתי על כך שהרבי לא נראה מודאג כמנהגו, השיב לי אבא: "כנראה שהרבי יודע הכול. הוא יודע שבכפר חב"ד, כשאני מקבל הגבהה, אני פותח את ספר התורה לרווחה".

עם שמוליק בכניסה ל-770 (כ"א אלול תשל"ט)

במסירת הפ"נ (כ"ח אלול תשל"ט)

בכנס צא"ח ב-770 (י"ז תשרי תש"מ)

עובר בכוס של ברכה (מוצאי ר"ה תש"מ)

בבית בכפר חב"ד (ניסן תש"מ)

תשמ"א

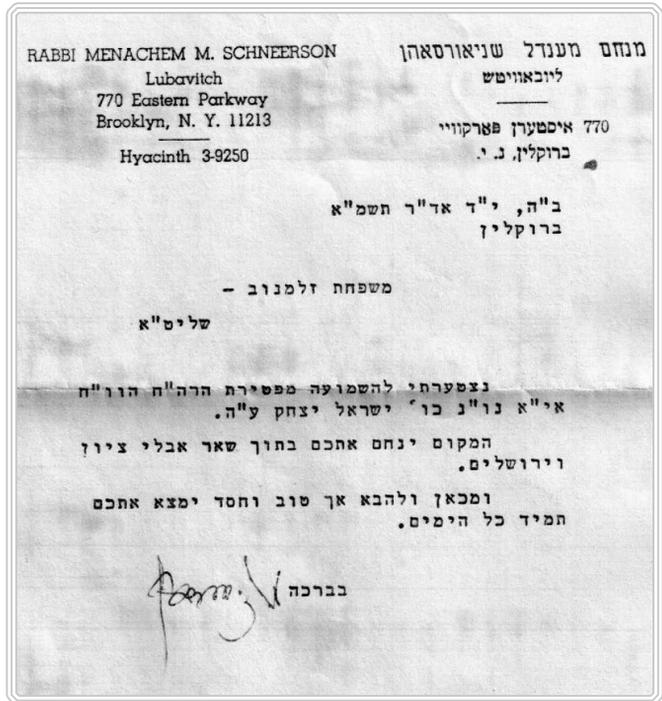
פטירתו

הבן שמוליק שי' מספר:

בזמן ה'אופרוף' שלפני חתונתם של אחי מענדל ומינדי בניו יורק, הי'ה אבא במצב רפואי קשה מאוד, ולא יכול הי'ה לטוס ולהשתתף בשמחה. החתונה התקיימה ביום חמישי ח' אדר ב'אהלי תורה'.

חברים וידידים
מהכפר הגיעו
לביטנו כדי לתמוך
באבא ולברכו
ברפואה שלמה
לרגל החתונה.
למרות הקושי הפיזי,
אבא החזיק מעמד
לאורך המפגש עם
האורחים. לאחר
שהתפזרו כולם,
נכנס לחדרו כשהוא
במצב קשה מאוד.

בן דודנו, ר' דוד
אבא שי' זלמנוב,
נכנס לחדר כדי
לאחל לו רפואה
שלמה ולברכו

מכתב ניוחמים מהרבי

שיזכה להשתתף בשמחת החתונה. אבא השיב לו ואמר: "למעשה, העובדה שהרבי קבע את מועד החתונה לזמן כה מאוחר, היא שהחזיקה אותי בחיים. הרבי רצה להאריך את ימיי, כי על פי דרך הטבע כבר לא הייתי אמור לחיות". ואכן, ביום שלאחר החתונה ממש, נפטר אבא.

נפטר בליל ש"ק פר' תצוה יו"ד אדר ראשון תשמ"א, מנ"כ הר הזיתים ירושלים.
(להעיר, שאת המאמר הידוע "ואתה תצוה" - הרבי אמר באותה שבת).

על כך תיאר ר' ישראל נח וואגעל ביומנו לבני משפחתו (אז תלמיד בישיבת תות"ל כפ"ח):

ב"ה. מוצש"ק פ' תצוה י' אדר א' כפ"ח

שעה 11:30 עכשיו חזרתי מהלוי' של הרה"ח ר' ישראל יצחק זלמנוב ז"ל שעוד מתקיימת, מסתמא עכשיו עולים לדרך ירושלימה, ויה"ר שיכולע המות לנצח.

מער"ח אדר עוד לא כתבתי כלום ולכן אצטרך למלאות עכשיו. באותו יום היתה כמוזכר לעיל לוי' של הבחור שמואל גרשון מייזליש ע"ה שנדרס כשרצה לחצות את הכביש הראשי לנסוע לשדה תעופה למסור מכתב לאחיו שי'. הישיבה הוכתה בתדהמה אין מילים לתאר. כמה ימים הסתובבו ולא ידעו מה הולך אתם, ועד עכשיו עוד לא נרגעו לגמרי. עושים אסיפות החלטות וכו'.

. . . בי"ז חשון נפטר ר' ירחמיאל ריבקין ששלש בנים שלו שי' לומדים כאן בישיבה, בכ' כסלו נפטר ר' ישעי' גופין אביו של יבלח"ט ר' זלמן שי' גופין. בזמנו ערכו הבחורים מכתב לכ"ק אד"ש אבל בינתיים לא קבלו כל תשובה, ולכן הבחורים מודאגים לא יודעים מה לעשות, ה' יחיש לעמו ישראל ויאמר לצרותיהם די, ויקויים היעוד ויכולע המות לנצח, ע"י ביאת משיח צדקינו במהרה בקרוב ממש נאו!

תגובת הרבי על הפטירה

בין החדשים מרחשון ואדר-ראשון תשמ"א, התרחשו בכפר חב"ד ארבעה אירועים כואבים: פטירתיהם של ר' ירחמיאל ריבקין, ר' ישעי' גופין, ר' ישראל יצחק זלמנוב והתמים שמואל מייזליש ע"ה. הרבי הגיב על כך באותה תקופה, כי התיקון למאורעות אלה הוא על ידי "אהבת ישראל".

מהספר הרב אשכנזי חלק ב' ע' 437

למנצח על מות ...

ר' ישראל יצחק ז"ל באחת מפעולותיו
הברוכות בקרב חיילי צה"ל בעת שירותו בשנת '48.

- אחרי ארונו של רי"ז זלמנוב, ש"ב,
מראשוני כפר חב"ד -

שלוש משפחות נתימות עם הליכתו בטרם עת. משפחתו שלו, שאין מי שיתן להם תמו רחוק; משפחת אחיו ואחיותיו הממאנת להתנחלות ומשפחת חב"ד וכפר חב"ד, שתמיד יזכרו את האיש העליון, השמח בחלקו, שאין לו יומרות „משכילות” ושבו התגלמה התכונה היהודית העתיקה והבסיסית ביותר של „נעשה ונשמע” סבל את יסוריו בדומיה, ידע את אשר יש לו וניסה להסתירו ממי שחשב שאינו יודע לא איבד את התקווה ולא התיאש מן הרחמים, גם בשלבים שהזכירו את אשר „בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב: „והנה טוב מאד” - והנה טוב מות” (ב"ר ט'). אחרי ארונו הלך כל הכפר והשכול הדגים את תחושת „החבל על דאבדין ולא משתכחין”.

איש חסיד היה בכל רמ"ח אבריו, וחותרו של הקב"ה - האמת - טבוע בו. תהא נפשו צרורה בצרור החיים ותמצא משפחתו ניהר מים מידי בעל הרחמים.

ביותר, כאשר „במקום שאין אנשים” השתדל והצליח להיות האיש. עשה את עבודתו זו בהתנדבות, שלא על מנת לקבל פרס ואף לא על מנת לקבל תודה. את רצונו זה כיבדו במלואו...

* * *

ר' ישראל-איצ'ה הקים משפחה למופת, ראה דורות ישרים, בניים ובני-בנים, הולכים בדרך סלולה. בביקוריו אצל אד"ש הצניע את עצמו, שמח בקידום בניו, שבמרוצת הזמן נהיו פעילים ועסקנים כמהו. מעולם לא שהטם משום חפקיד שהוטל עליו וגם בבית עזר וסייע, ידיו זיהו בכל ובצד קביעת עתים לתורה ולחסידות, עסק כל ימיו בצדיקה, בחינת „עושה חסד בכל עת” (כהובות נ'). עתה, משגדלו הבנים ורוכם כבר נשואים, התקיימה ברעייתו, יוכבד תחי' אימרת חכמים על הכתוב „וימת אלימלך איש נעמי” (רות א'). „אין איש מת אלא לאשתו” (סנהדרין ב'ר)

הוא הלך בשקט, על בהונות הרגליים, כדי לא להפריע, חלילה, לאף אחד. כשם שהסתיר את מחלתו האנושה ולחם את מלחמתו עם מר המות, מבלי להשמיע קול אנוח, שלא להטריח - כך עזב את משפחתו, את כפרו, את חבריו, את עמיתיו, אלה שזכרו אותו ואלה ששכחוהו.

היה מאלו שאת תכונת הביטול הנדרשת מחסיד, יישם על עצמו ולא על וולתו. נכון תמיד לכל קריאה, היה מצניע את עצמו, מקבל עול ומרות, תוכו כבר, חסדו כאמיתו ואמיתו כחסדו, לא מעושה, לא מווייף, אמת לאמיתו.

מראשוני כפר חב"ד היה ומעסקניו המעטים, שמעולם לא השתמשו בחגא. היה רץ לדבר מצורה, היה פעיל, שבמקום לומר לאחרים לעשות, עשה בעצמו. משך שנים יום, ארגן וביסס את מפעל האירוח של הכפר, שבמסגרתו באו אלפים לשבתו, כדי לטפח אורה יהודית-חסידית. הוא היה „מוסד” של אדם אחד, ביצע את העבודות הקשות

אחרי ארונו של ר' ישראל יצחק - עתון "כפר חב"ד"

מילים לזכרו

חרוזים שכתבה רעייתו מרת יוכבד
זלמנוב אחר פטירתו

בין נמנום לילה-צליל: ...לא לקום"

"נא לישון - יושן היקום!...

לילה טוב! ליל מנוחה,

חושך - לילה מביא ברכה

על כל העולם העייף, הנרדם!...

...אבל החשכה שבלב

מביאה עצב, כואב...

כמו שחודר בין נמנום ובין ער...

להרדם אי-אפשר כשהלב

נשבר מלא יסורים,

בין החיים היקרים...

מלאים עצב צער...

יגון בלתי נגמר מזכרונוך בעלי היקר,

בו זכרונות מהעבר, מהעבר המאושר...

עבר ונשבר...

עבר בלי לחזור

כמו יום של אור...

עם עצב וצער לתמיד שנשאר..

ועם האושר שהלך איתו ועבר...

תמיד איתי

מה שהי'ה כבר עבר...

מה שיהי'ה הכל בנסתר...

אך, האהבה שבלב,

היגון והכאב,

ככאב וביגון

הלילה עצם את עיניו,

נרדם הירח, נרדם כל כוכב,

נרדם העולם עצוב - כנדהם

מלילה, מחושך שירד לכולם...

לא עוצמת עיניי,

ככאב, ביגון כל חושיי...

הנשמה של בעלי ז"ל הטהורה, הצדיקה

מרחפת לפני בכל ימי...

בין חיי עגמה, כמיהה ותוגה...

אני בתדהמה כמו בלי תקומה...

מסתובב כמו באפלה תמידה

עם דמעה חמה בעומק הנשמה...

הלב הכואב

הלילה עצם את עיניו,

נרדם הירח, נרדם כל כוכב,

נרדם העולם עצוב - כנדהם

מלילה, מחושך שירד לכולם...

הבית נרדם,

הרחוב נרדם גם,

לא נמנם הרוח הסוער מהים...

על כנפים שחורים

כמו מלאכים כמו מזמזמים

דמותך האהוב הולך לפניי
 בכל רגע, בכל פנאי...
 בלבי אתה יקר וחי,
 כמו חי בודאי... אך!
 אין נחמה לנשמה לא ביגון
 ולא בדמע החמה...
 לא בשבר וכאב שבלב ובנשמה,
 ולא בהבל-הבלות שעל האדמה...

הנחמה היא בנשמה
 כשהשם נותן הבנה איתנה
 וכוח לעמוד בנסיון של צערה איומה
 (חס וחלילה)
 ולהיות יהודי'ה נאמנה
 לה' אלוקינו בחזקת האמונה
 הקדושה!!!
 לדורי דורות!!!

לעולם

הלילה עצם את עיניו,
 נרדם הירח,
 נרדם כל כוכב,
 נרדם העולם
 עייף, עצוב כמו נדהם
 מלילה, מחושך שירד לכולם... (2)

...לא עוצמת עיניי,
 כאב, יגון בכל חושיי,
 מבעלי המנוח הגעגוע...
 הצדיק, החסיד האמיתי לפניי
 נשאר חי - לכל ימי...

העצב והגעגועים בלילות ובימים,
 לאהוביי היקר אדירי נשמות
 מהדמויות והזכרונות - בלתי נשכחות
 בעמקי נשמתי - תמיד, תמיד איתי...
 הולכים...
 ומתנשאים כמו על כתרי יסורים...

אילויה

בניתי ארמון
 על גלגלי דמיון...
 אספתי תגבורת
 על הילוכי חיי-השעון...
 אושר בלעתי איתך יום יום...
 עד ש... שלפתע פתאום
 שקעתי לתהום...
 מהאסון המצער האיום...

כשאתה, בעלי היקר,
 הצדיק, כמו מלאך,
 נקראת למרום...
 פתאום, כל אושרי עבר כמו חלום...

פתאום מאיתנו הלך, כמו עליון מלאך
 באמצע מסירות נפשך בחום
 לבניית ארצנו,
 בניית קדושת חיינו
 על פלגי שמחה ואהבה יהודית אמיתית
 שאין לה שיעור, ואהבה אין סופית...

הגיעו הצער, הדמעה, היגון...
 ההולכים יד ביד עם הזכרונות היקרות,
 הבלתי נשכחות - האוצר הנשאר על
 האדמות...

ילדיי יקרתי אהובים,
מתמידה נצחית
שלי ושלו נחמה!!!

אני בתדהמה כמו בלי תקומה...
מסתובב כמו באפלה תמידה
עם דמעה חמה בעומק הנשמה...
עם עצב וצער לתמיד שנשאר..
ועם האושר שהלך איתו ועבר...

עם העצב והצער
לתמיד בליבי נשאר...
עם האושר, שכחלום נפלא
שהי'ה, שהלך - לעולם - שעבר...

בין חיי פרידה - עגומה,
לבי כואב, דואב בתדהמה...
דמעה - דמע חמה
כבודה וקשה
במעמקי הנשמה...

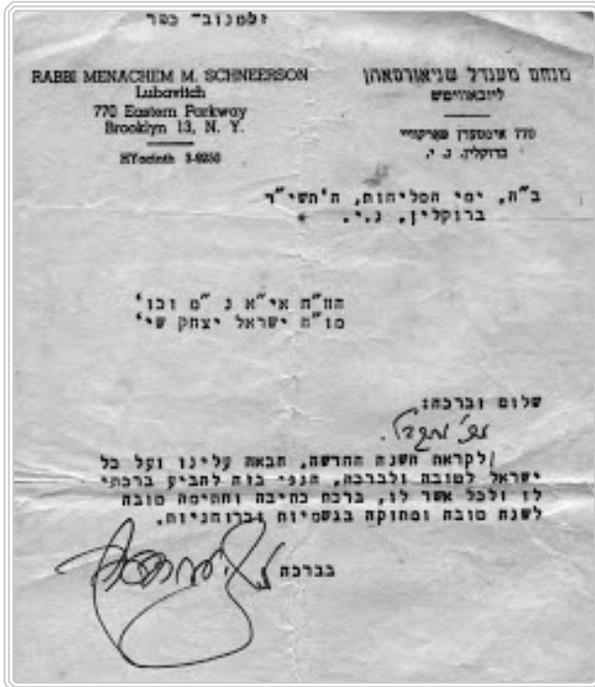

צרור מכתבים

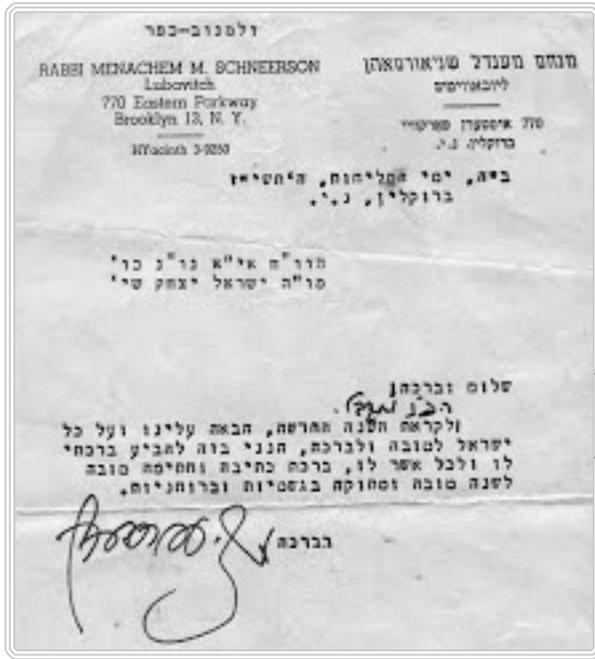
מכתבים מהרבי הרי"צ על קבלת דמי מעמד:

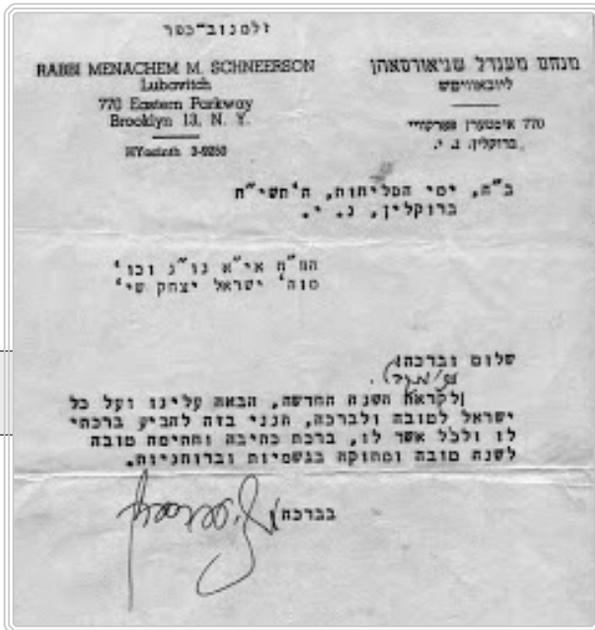
מכתבי ברכה מהרבי לקראת השנה החדשה:

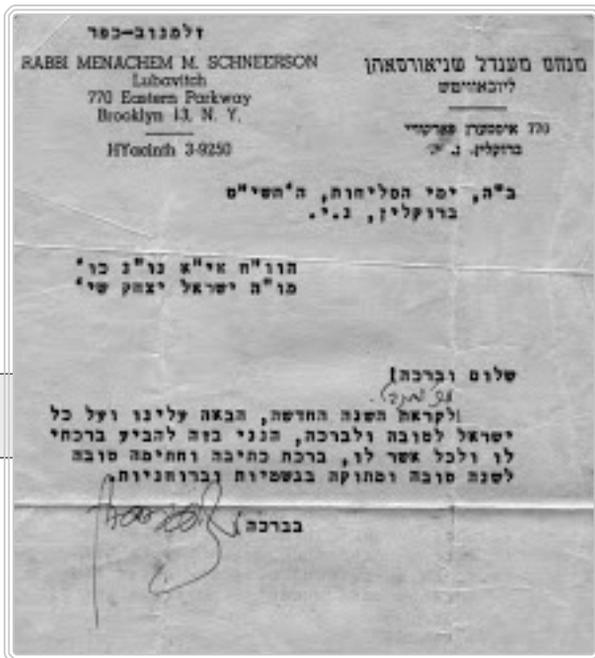
מכ' נתקבל.
1

הפ"נ נתקבל.
1

מכ' נתקבל.
1

מכ' נתקבל.
1

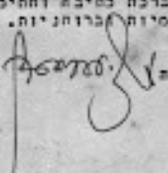

זלפנוב-כפר
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubovitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 18, N. Y.
 HYadrah 3-8150

מנהל המנדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטון פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ב
 שנה המאיים להחלוקה
 תבעל שם טוב ו"ל,
 ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
 מו"ח ישראל יצחק שי'

שלום וברכה
 על נתינת
 ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל
 ישראל לשובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי
 לו ולכל אשר לו ש"י, ברכה כחיבה וחתימה טובה
 לשנה טובה וחסוק בנשמות ברוחניות.
 בברכה

מכ' נתקבל.

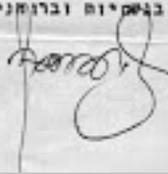
1

זלפנוב-כפר
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubovitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 18, N. Y.
 HYadrah 3-8150

מנהל המנדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטון פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ב
 ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
 מו"ח ישראל יצחק שי'

שלום וברכה
 על נתינת
 ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל
 כל ישראל לשובה ולברכה, הנני בזה להביע
 ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכה כחיבה וחתימה
 טובה לשנה טובה וחסוק בנשמות ברוחניות.
 בברכה

מכ' נתקבל.

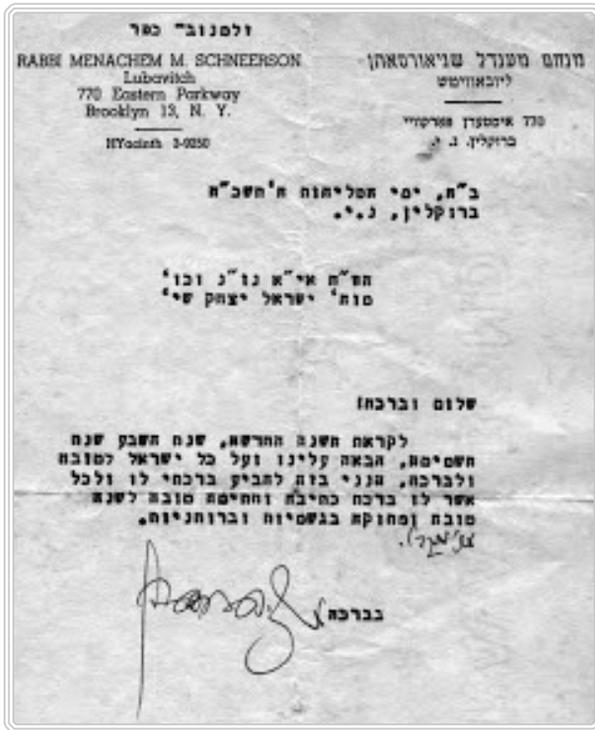
1

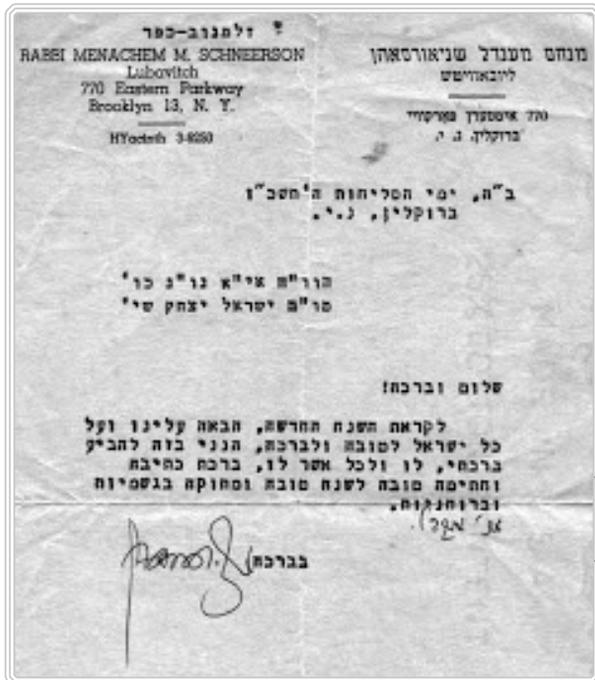
מכ' נתקבל.
ולכל אשר לו

מכ' נתקבל.

מכ' נתקבל.

מכ' נתקבל.

לזכות

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבינו

נשיא דורנו

***

לזכות החתן הת' מנחם מענדל

והכלה מרת חי' דבורה שיחיו

משי זהב

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

יום ראשון י"ט אדר

ה'תשפ"ו

***

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ח ר' שניאור זלמן ורעייתו מרת מינא אסתר שיחיו

משי זהב

הרה"ח ר' נתן יהודה ורעייתו מרת אסתר לאה שיחיו

מינצברג